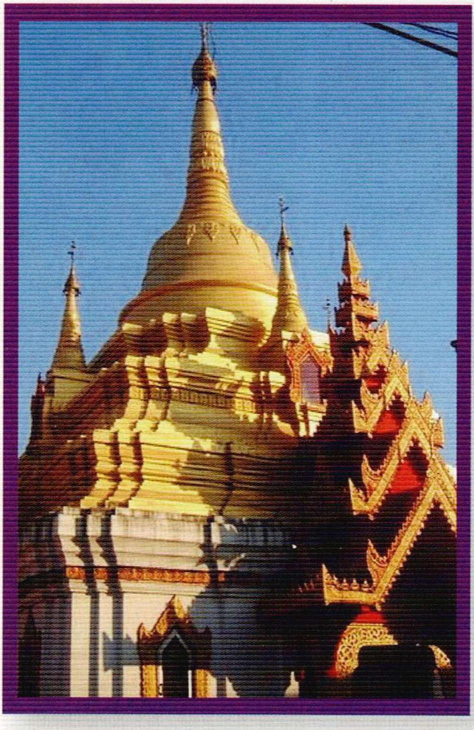

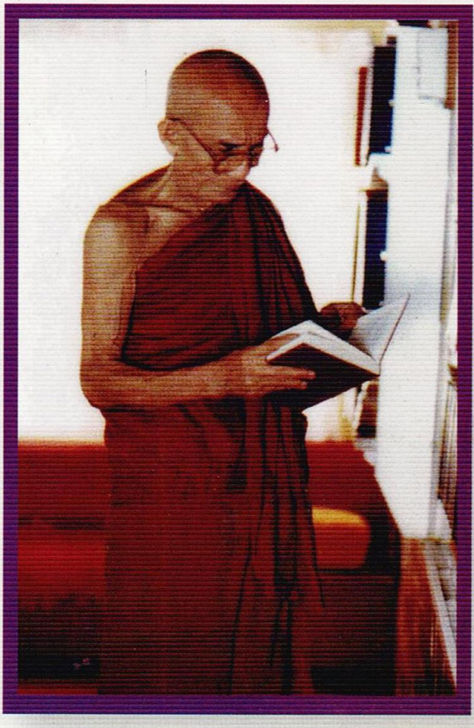
ตัว-ตาย-ชื่อ-ยัง

พระภัททันตธัมมานันทะ มหาเถระ
อัครมหาบัณฑิต

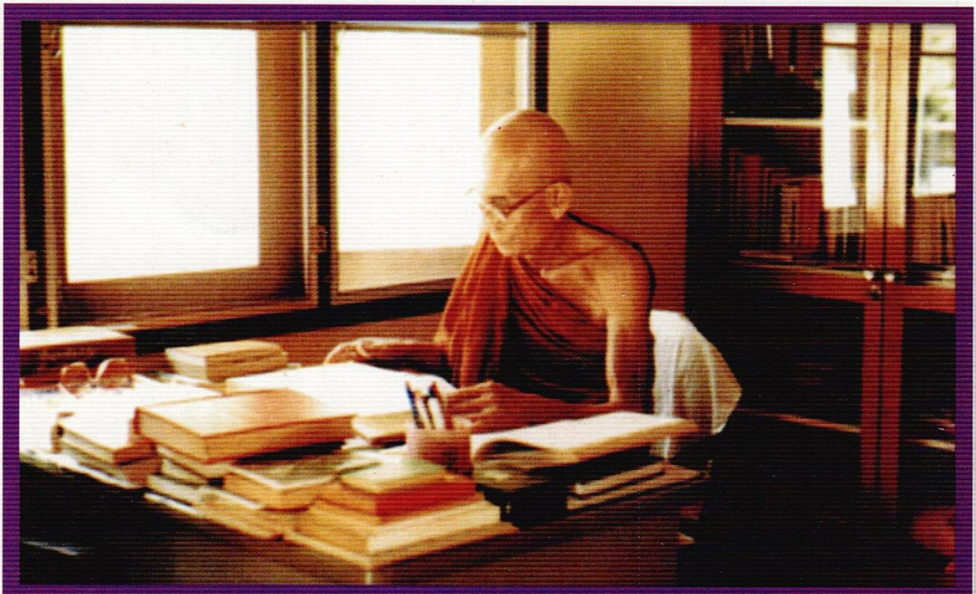
ตัว-ตาย-ชื่อ-ยัง พระภัททันตธัมมานันทะ มหาเถระ อัครมหาบัณฑิต

เจดีย์ทองวัดท่ามะโอ

การศึกษาค้นคว้า

กิจวัตรประจำวันของหลวงพ่อ

คำนำ

หนังสือ **"ตัว - ตาย - ชื่อ – ยัง"** แจกเป็นธรรมทาน ให้แก่ศรัทธาสาธุชน ผู้มาร่วมงานบุญอุทิศส่วนกุศลถวายแก่ พระธัมมานันทะ มหาเถระ อัครมหาบัณฑิต วัดท่ามะโอ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เพื่อเป็นที่ระลึกถึงคุณธรรม ความดีงามของหลวงพ่อ ที่ยังคงอยู่ในใจของศิษย์ แต่ละรุ่นอย่างไม่เสื่อมคลาย และพร้อมที่จะตั้งใจสืบสานงานต่าง ๆ ที่หลวงพ่อได้สร้างไว้ทั้งการศึกษาบาฬีใหญ่และโอวาทคำสั่งสอน แนะนำ ตักเตือน ในเวลาและโอกาสอันเหมาะสม ศิษย์ทั้งหลายน้อมรับ จดจำ และพยายามปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดีของหลวงพ่อ

สุสฺสูสา สุตสมฺปนฺโน สุตปญฺญาย วฑฺฒติ
ปญฺญาย อตฺถํ ชานาติ ญาโต อตฺโถ สุขาวโห

เพราะตั้งใจเล่าเรียน จึงมีความรู้แน่น
ย่อมถึงความเจริญด้วยปัญญา(อันเกิดแต่การเล่าเรียน)
เพราะมีปัญญา จึงรู้ความผิดถูก
การรู้ความผิดถูก ย่อมนำมาซึ่งความสุข

หากดวงวิญญาณของหลวงพ่อรับทราบและหยั่งรู้ได้ ขอให้หลวงพ่อมีความสุข และยินดี ดีใจที่พวกเราตั้งใจทำความดีให้ยิ่งขึ้นไป จนกว่าจะถึงซึ่งพระนิพพานทั้งหลวงพ่อและศิษยานุศิษย์ด้วยเทอญ

นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ
นิพฺพานสฺส ปจฺจโย โหตุ

สารบัญ

สารบัญ (ต่อ)

ชีวประวัติ : พระภัททันตธัมมานันทมหาเถระ

เขมา เขมะ

วันพฤหัสบดีที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เวลา ๐๕.๕๐ นาฬิกา ณ โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง เป็นวันที่เหล่าศิษยานุศิษย์ของท่านพระภัททันต-ธัมมานันทมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต หรือที่เรามักจะเรียกท่านอย่างคุ้นเคยว่า "หลวงพ่อวัดท่ามะโอ" ต้องพบกับความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่อันเนื่องมาจากการจากไปของท่าน ยังความเศร้าโศกเสียใจให้เกิดขึ้นแก่ศิษยานุศิษย์อย่างหาประมาณมิได้ บทความนี้ ผู้เขียนจะขอเขียนถึงประวัติของหลวงพ่อผู้จากไปอย่างสังเขป เพื่อ

๑. เป็นการสดุดี และน้อมรำลึกถึงบุญคุณของท่านผู้เป็นบูรพาจารย์ เป็นบุพพการี

๒. เป็นปูชนียบุคคล ผู้ควรเคารพยิ่ง เป็นต้นกำเนิด หรือจุดเริ่มต้นในการศึกษาบาฬีใหญ่ในประเทศไทยในยุคปัจจุบัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอุปนิสัย หรือ ปฏิปทาของท่านผู้ใคร่ใส่ใจในการศึกษาอย่างแท้จริง

๓. เป็นแบบอย่างที่ดีต่อเหล่าศิษยานุศิษย์อย่างสูงสุด

๔. ทำให้อนุชนรุ่นหลังได้มีตัวอย่าง และแนวทางในการดำเนินชีวิตว่าจะต้องจริงจัง ต้องทุ่มเทเอาใจใส่เพียงไร จึงจะประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนได้

หลวงพ่อท่านเกิดวันเสาร์ที่ ๘ มกราคม ๒๔๖๓ ณ หมู่บ้านตาสิ อำเภอเยสะโจ จังหวัดปขุกกู ประเทศพม่า เป็นบุตรของนายโผติด และนางงวยยิ ท่านเป็นบุตรคนที่ ๓ ของพี่น้องชายทั้งหมด ๔ คน

เมื่อท่านอายุได้ ๗ ขวบ บิดามารดาของท่านได้นำไปฝากพระญาณเถระ ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดโตงทัด หมู่บ้านตาสิ และที่นั้นนั่นเอง ท่านได้ศึกษา

เล่าเรียนจดจำคัมภีร์ต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งโหราศาสตร์ที่ใช้ตัวเลขเป็นภาษาบาฬี ซึ่งเป็นวิธีการเรียนสมัยดั้งเดิมของพม่า

ท่านได้ท่องจำนาสนะ ทัณฑกรรม เสขิยวัตร และขันธกวัตร ๑๔ อย่าง ได้ตั้งแต่ยังเป็นเด็กวัดอยู่ พอท่านอายุ ๑๔ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณร โดยมีพระวิจารินทะ เป็นพระอุปชฌาจารย์ ได้รับฉายาว่า “ธมฺมานนฺท”

เมื่อบวชเป็นสามเณรแล้ว พระอุปัชฌาย์ได้ให้ท่องกัจจายนสูตร รวมทั้งคำแปลตามคัมภีร์กัจจายนสุตตัตถะ และสอนคัมภีร์กัจจายนสังเขปให้ด้วย ต่อมา ท่านได้ย้ายไปอยู่ที่วัดปัตตปิณฑิการาม ซึ่งอยู่ในอำเภอเยสะโจได้ศึกษาเล่าเรียนคัมภีร์ต่าง ๆ คือ พาลาวตาร กัจจายนะ สัททนีติ(สุตตมาลา) อภิธัมมัตถสังคหะ เทฺวมาติกา ขุททกสิกขา กังขาวิตรณี และพระวินัยปิฎกในสำนักของพระอุตตรมหาเถระ เจ้าอาวาสวัดปัตตปิณฑิการาม

เมื่อท่านอายุครบ ๒๐ ปี จึงได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ในวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๔๘๓ โดยมีท่านอาจารย์สุชาตะ ซึ่งเป็นศิษย์ของท่านอาจารย์อุตตระ เป็นพระอุปัชฌาย์ ณ พัทธสีมา วัดยองเปนตา จังหวัดมองลำไยจุน ภายหลังอุปสมบทแล้ว ท่านอาจารย์อุตตระส่งท่านไปเรียนพระปริยัติธรรมต่อในสำนักของท่านอาจารย์โกสัลลาภิวงศ์ วัดมหาวิสุทธาราม จังหวัดมันดเล ท่านได้ศึกษาคัมภีร์ปทรูปสิทธิ และคัมภีร์ปทวิจาร

ในขณะนั้นเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ จังหวัดมันดเลเป็นจุดเป้าหมายหนึ่งทางยุทธศาสตร์ เพราะเป็นเมืองหลวงอันดับ ๒ รองจากกรุงย่างกุ้ง ดังนั้นท่านจึงย้ายจากจังหวัดมันดเลไปสู่จังหวัดมะไลย ได้ศึกษาคัมภีร์อภิธาน ฉันท์ อลังการะ เภทจินตา และกัจจายนสาระ ในสำนักของท่านอาจารย์จันทโชติ เจ้าอาวาสวัดสิริโสมาราม หมู่บ้านกันจี จังหวัดมะไลย และยังได้ศึกษาคัมภีร์กัจจายนะสุตตัตถะ คัมภีร์กัจจายนะ นามปทมาลา อาขยาตปทมาลา

คัมภีร์อภิธรรมต่าง ๆ คือ คัมภีร์ปรมัตถสรูปเภทนี มาติกาและธาตุกถา ใช้เวลาศึกษา ๕ ปี จนกระทั่งสงครามโลกได้สงบลง

ในสมัยนั้น พระภิกษุสามเณรใน อำเภอเยสะโจ จังหวัดปขุกกู ไม่นิยมสอบสนามหลวง(ของพม่า) เพียงแต่ศึกษาเล่าเรียนให้แตกฉานเท่านั้น ดังนั้น ท่านจึงไม่สนใจเข้าสอบตั้งแต่ครั้งยังเป็นสามเณรจนอุปสมบทเป็นพระภิกษุ หลังจากสงครามโลกสิ้นสุดลง ท่านจึงเริ่มสอบสนามหลวงได้ชั้น "ปถมะแหง่" ในขณะที่ท่านพำนักอยู่ ณ วัดสิริโสมาราม หลังจากนั้นจึงย้ายไปวัดมหาวิสุทธาราม จังหวัดมันดเล อันเป็นที่พำนักเดิม และสอบได้ชั้น "ปถมะลัต" ท่านได้ศึกษาคัมภีร์ต่าง ๆ มากมายจากท่านพระอาจารย์โกสัลลาภิวงศ์, พระอาจารย์ชาเนยยพุทธิ, พระอาจารย์สุวัณณโชติภิวงศ์ และพระอาจารย์อานันทปัณฑิตาภิวงศ์

เมื่อท่านย้ายไปอยู่วัดเวยันโภงตา สอบชั้น "ปถมะจี" ได้เป็นอันดับ ๓ ของประเทศ และสอบชั้น "ธัมมาจริยะ" ได้ ในปีต่อมา ณ สำนักเรียนวัดเวยันโภงตา ท่านสอบคัมภีร์ชั้นธัมมาจริยะได้ ๓ คัมภีร์ คือ ปาราชิกบาฬีและอรรถกถา สีลักขันธวรรคบาฬีและอรรถกถา ธัมมสังคณีบาฬีและอัฏฐสาลินีอรรถกถา ได้รับตราตั้งว่า "สาสนธชธัมมาจริยะ" นอกจากนั้นท่านยังสอบคัมภีร์พิเศษในชั้นธัมมาจริยะได้อีกคือ คัมภีร์มหาวัคคาทิอรรถกถา สังยุตตนิกายอรรถกถา และวิภังคาทิอรรถกถา จึงได้รับตราตั้งอีกว่า "สาสนธชสิริปวรธัมมาจริยะ" ท่านได้เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมในวัดต่าง ๆ เช่น วัดสิริโสมาราม จังหวัดมะไลย วัดปัตตปิณฑิการาม อำเภอเยสะโจ และวัดเวยันโภงตา จังหวัดมันดเล

เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ทางกรมการศาสนาของประเทศสหภาพพม่าได้นิมนต์ท่านเป็นพระธรรมทูต เพื่อการเผยแผ่พระศาสนาเถรวาทในต่างประเทศ ท่านจึงได้ย้ายไปอยู่ที่กะบาเอ้ ซึ่งเป็นวิทยาลัยสงฆ์

เพื่อการเผยแผ่ (ธัมมทูตวิทยาลัย) ศึกษาภาษาอังกฤษ และภาษาญี่ปุ่น เพื่อจะไปเผยแผ่พระศาสนา ณ ประเทศญี่ปุ่น ต่อมาพระธรรมคุณาภรณ์ (เช้า จิตปญฺโญ ป.ธ.๙) เจ้าอาวาสวัดโพธาราม เจ้าคณะจังหวัดนครสวรรค์ มีหนังสือไปถึงกรมการศาสนาแห่งประเทศพม่า ขอพระอาจารย์ผู้ทรงคุณ ความรู้ในพระปริยัติธรรม เพื่อมาสอนพระปริยัติธรรมที่วัดโพธาราม กรมการศาสนาแห่งประเทศพม่ารับรองกับท่านว่า เมื่อท่านสอนพระปริยัติ ธรรมในประเทศไทยได้หนึ่งพรรษาแล้ว จะส่งท่านต่อไปยังประเทศญี่ปุ่น ดังนั้น ท่านจึงได้เดินทางมายังวัดโพธาราม จังหวัดนครสวรรค์ตามที่กรมการ ศาสนานิมนต์ โดยได้เดินทางมาในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๐๒ ในเวลานั้น ท่านมีภาระสอนพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุและสามเณรจำนวนมาก ประมาณ ๒๐๐ รูป ในวัดโพธาราม เมื่อครบกำหนดแล้วพระธรรมคุณาภรณ์ ได้นิมนต์ให้อยู่สอนพระปรยัติธรรมต่อ ท่านจึงได้พำนักอยู่ที่จังหวัด นครสวรรค์เป็นเวลาถึง ๖ ปี ระหว่างนั้นท่านได้รับนิมนต์กลับไปยังประเทศ พม่า เพื่อร่วมจัดทำคัมภีร์พจนานุกรมพระไตรปิฎก ที่กะบาเอ้ ณ กรุงย่างกุ้ง เป็นเวลา ๑ ปี เมื่อการสังคายนาพระบาฬี อรรถกถาและฎีกา รวมทั้งคัมภีร์ ต่าง ๆ ได้เสร็จสิ้นลงแล้ว ท่านจึงเดินทางกลับมายังวัดโพธาราม

ในขณะนั้น ท่านอาจารย์เนมินทะ อัครมหาบัณฑิต เจ้าอาวาส วัดท่ามะโอชราภาพมาก จึงได้มีหนังสือไปถึงกรมการศาสนาแห่งประเทศพม่า มีความประสงค์จะนิมนต์ท่านให้มาเผยแผ่พระศาสนาที่วัดท่ามะโอ จังหวัด ลำปาง กรมการศาสนาแห่งประเทศพม่าก็ได้มีหนังสือมาถึงท่านให้ย้ายจาก จังหวัดนครสวรรค์ มาอยู่วัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๐๘ หลังจากที่ท่านมาอยู่ที่นี่ได้ ๕ เดือน ท่านอาจารย์เนมินทะ เจ้าอาวาส วัดท่ามะโอก็ได้มรณภาพลงด้วยโรคชรา ท่านอาจารย์ธัมมานันทะจึงได้รับ แต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดท่ามะโอสืบต่อมา ท่านได้เริ่มกิจการเผยแผ่ พระศาสนาทางด้านพระปริยัติธรรม ด้วยการตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมขึ้น ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๑๐ ท่านก่อตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ให้มีชื่อเสียงจนถึงปัจจุบัน จัดการเรียนการสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ดี ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สอบได้ทั้งแผนกธรรม และแผนกบาฬีเป็นจำนวนมาก

เนื่องจากการศึกษาพระไตรปิฎกนั้น จำเป็นต้องอาศัยคัมภีร์พื้นฐาน ๔ คัมภีร์ คือคัมภีร์ไวยากรณ์ คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา คัมภีร์วุตโตทัย และคัมภีร์สุโพธาลังการะ ท่านจึงได้ริเริ่มให้มีการศึกษาคัมภีร์พื้นฐานของพระไตรปิฎกทั้ง ๔ คัมภีร์นั้น ด้วยการสอน อธิบาย และให้นักเรียนท่องจำคัมภีร์เหล่านั้น พร้อมทั้งจัดพิมพ์เผยแผ่ ท่านได้อุทิศตนด้วยความอุตสาหะสั่งสอนศิษย์อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยเป็นเวลายาวนาน

ใน พ.ศ.๒๕๓๔ รัฐบาลสหภาพพม่าได้เห็นคุณความดีในด้านการเผยแผ่พระศาสนาของท่านอาจารย์ธัมมานันทมหาเถระ จึงได้น้อมถวายตำแหน่ง “อัครมหาบัณฑิต” อันทรงเกียรติ ต่อมาใน พ.ศ.๒๕๓๙ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้น้อมถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิต (กิตติมศักดิ์) สาขาบาฬีพุทธศาสตร์ และใน พ.ศ. ๒๕๔๐ ท่านอาจารย์ได้รับรางวัลเสมาธรรมจักรสาขาการเผยแพร่พระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการบูชาเกียรติคุณความดีของท่านให้เป็นทิฏฐานุคติอันดีงามแก่เหล่าพุทธบริษัททั้งหลายสืบไป

แม้ขณะนี้ หลวงพ่อได้จากเหล่าศิษยานุศิษย์ไปอย่างไม่มีวันกลับแล้วก็ตาม แต่คุณงามความดี ความวิริยะอุตสาหะของหลวงพ่อที่มีความมุ่งมั่นในการธำรงไว้ซึ่งคำสอนขององค์สมเด็จพระบรมศาสดานั้น ได้ประทับแนบแน่นติดตราตรึงใจของเหล่าศิษยานุศิษย์อย่างไม่มีวันเสื่อมคลาย

ในนามลูกศิษย์คนหนึ่งของหลวงพ่อ ขอกราบคารวะหลวงพ่อธัมมานันทมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต ด้วยจิตใจที่นอบน้อมอย่างสูงสุด

นรชาติวางวาย มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชั่วดี ประดับไว้ในโลกา

อาศิรวาทถวายหลวงพ่อพระภัททันตธัมมานันทะ

พระมหาสมปอง มุทิโต

ขออภิวาท แทบบาทา บูชาท่าน
พระผู้ผ่าน พุทธธรรม นำสมัย
พระภัททันตะ ธัมมานันทะ ผู้เกรียงไกร
ผู้ยิ่งใหญ่ ในวิชชา และจรณะ

ท่านคือครู อย่างแท้จริง มิ่งขวัญศิษย์
กัลยาณมิตร สั่งสอนธรรม อมตะ
ทุ่มชีวิต อุทิศให้ แก่ธรรมะ
วัดท่ามะ- โอ ชื่อเสียง ระบือไกล

คือสำนักเรียน เขียนอ่าน บาฬีใหญ่
มีวินัย เคร่งครัด น่าเลื่อมใส
ทั้งสร้างศิษย์ รุ่นหลัง พลังไทย
เพื่อสืบต่อ สำนักไว้ ให้ยืนยง

มาบัดนี้ ท่านละวาง สังขารแล้ว
หลวงพ่อแก้ว ผู้บริสุทธิ์ วิสุทธิ์สงฆ์
พระคุณท่าน จักจารึก อย่างมั่นคง
ประทับลง ณ ใจศิษย์ นิจนิรันดร์

"ครู" ผู้สถิตในใจตลอดกาล

รุ่งอรุณ จันทร์สงคราม

คำบาฬี	คำอ่าน
๑. อนิจฺจา วต สงฺขารา	๑. อะนิจจา วะตะ สังขารา
อิติ พุทฺเธน เทสิตํ	อิติ พุทเธนะ เทสิตัง
อิทํ สจฺจํ ชีวิตสฺส	อิทัง สัจจัง ชีวิตัสสะ
อยํ ธมฺโม นิยามโก.	อะยัง ธัมโม นิยามะโก.

๑. พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ว่า สังขารธรรมทั้งหลายไม่เที่ยงแท้ นี่เป็นสัจจะของชีวิต พระธรรมข้อนี้เป็นกฎธรรมชาติ.

คำบาฬี	คำอ่าน
๒. ธมฺเมน กิจฺจํ ตีเรสิ	๒. ธัมเมนะ กิจจัง ตีเรสิ
สิสฺเส วาเจสิ จตฺตโน	สิสเส วาเจสิ จัตตะโน
ปารํ คเมสิ เถโร โส	ปารัง คะเมสิ เถโร โส
ทามโออารามิสฺสโร.	ท่ามะโออารามิสสะโร.

๒. ท่านพระอาจารย์หลวงพ่อเจ้าอาวาสวัดท่ามะโอ ได้บำเพ็ญกิจในพระศาสนาโดยธรรม ได้สั่งสอนลูกศิษย์ของตน และส่งให้ถึงฝั่ง.

คำบาฬี	คำอ่าน
๓. กิจฺจานิ เถรสฺส ภาโร	๓. กิจจานิ เถรัสสะ ภาโร
จิรสฺสํ สุวินีตโก	จิรัสสัง สุวินีตะโก
กิจฺจํ ตฺยาโห วหิตพฺพํ	กิจจัง ตฺยาโห วะหิตัพพัง
อมฺเหหิ วหิตพฺพกํ.	อัมเหหิ วะหิตัพพะกัง.

๓. กิจทั้งหลายของท่าน เป็นภาระที่ท่านนำพามาตลอดเวลายาวนาน กิจที่ท่านดำเนินมาน่าอัศจรรย์ยิ่งนัก พวกเราขอดำเนินรอยตาม.

คำบาฬี	คำอ่าน
๔. สาสเน ครุ ภาโรยํ	๔. สาสะเน คะรุ ภาโรยัง
วีรํ อิจฺฉนฺติ ตาทิเส	วีรัง อิจฉันติ ตาทิเส
อาเจโร อมฺหากํ วีโร	อาเจโร อัมฺหากัง วีโร
ตเถว โหม วีรกา.	ตะเถวะ โหมะ วีระกา.

๔. ภาระนี้ในพระศาสนาเป็นเรื่องหนัก ในภารกิจเช่นนี้ ต้องการผู้กล้า ท่านพระอาจารย์ของพวกเราเป็นผู้กล้า พวกเราขอเป็นผู้กล้าตามท่าน.

คำบาฬี	คำอ่าน
๕. วนฺทาม ปาเท เถรสฺส	๕. วันทามะ ปาเท เถรัสสะ
อนุสฺสราม มหาคุณํ	อะนุสสะรามะ มะหาคุณัง
เถโรปิ อเปโตทานิ	เถโรปิ อะเปโตทานิ
ภเว โน มนสี สทา.	ภะเว โน มะนะสี สะทา.

๕. ขอกราบนมัสการแทบเท้าของท่าน ขอน้อมระลึกถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่ ของท่านมิรู้วาย แม้บัดนี้ท่านพระอาจารย์จะละสังขารไปแล้ว แต่จะดำรงมั่นอยู่ในใจของพวกเราตลอดไป

(รุ่งอรุณ จันทร์สงคราม : ประพันธ์บูชาพระคุณ
๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ๑๖.๑๕ น. / บนเส้นทางจากท่าพระจันทร์ สู่ท่ามะโอ)

แสงปัญญาบาฬีมูล

พระวิสุทธิ ฐานากร

◉ สงฆ์หนึ่งซึ่งมือท่านถือคบ
ต่างศาสตรากล้ารบเพื่อเหล่าศิษย์
รบกับห้วงโมหันธ์อันมืดมิด
อุทิศกายใจไล่มืดมน

◉ มืดม่านที่คลี่คลุมหุ้มห่อ
ไม่ท้อชูแสงแห่งกุศล
เหมือนกับรบกับกาลอย่างทานทน
หากกาลกลกลับนานเนิ่นเกินทนทาน

◉ เป็นกลไกของเวลาคร่าทุกสิ่ง
เป็นความจริงอันใครไม่อาจต้าน
แต่ผู้ชูประทีปธรรมดำเนินนาน
ท่านยังคงชัชวาลย์เหนือเวลา

◉ ปณิธานจุดแสงแจ่มแจ้งแจก
จากแสงแรกอร่ามรายฉายแจ้งจ้า
ผู้รับแสงเถิดโหมแรงแสงศรัทธา
สืบสานแสงปัญญาบาฬีมูล

◉ กำลังใจอย่าขาดหายวิญญาณหาญ
กลกาลผ่านปัญญาหยาบจะสาบสูญ
เอาแรงกตัญญุตามาเกื้อกูล
ร่วมเทิดทูนแสงธรรมให้ดำรง

ธัมมานันทมหาเถราจารย์

มณฑาทิพย์ คุณวัฒนา
ผู้ประพันธ์ถวาย
ในนาม ชมรมเพื่อนบุญเพื่อนธรรม

เช้า ๕ กรกฎา ฟ้ามืดมิด ถาอาทิตย์ดับแสงสุริยฉาน
คงเพียงแสงทรงจำจากวันวาน ชำแรกผ่านจิตตรมระงมงัน

ภาพพ่อกวาดใบไม้คุ้นในจิต พ่อสอนศิษย์ให้ตั้งใจใฝ่ขยัน
แกรกแกรกกวาดอกุศลพ้นจิตพลัน รุกฆาตฟันกิเลสไปให้ไกลตา

ถึงยิ้มยิ้ม เสียงนิ่มนิ่ม นิ่งสงบ แต่เคลื่อนไหวไม่เคยจบงานศึกษา
ยิ่งรู้ลึก พ่อยิ่งขุด ยิ่งค้นคว้า เพราะวิชชาลึกดั่งห้วงมหรรณพ

พ่อนุ่มนวลเสมอกับเหล่าศิษย์ ถ่ายทอดกัลยาณจิตมิรู้จบ
ใจอ่อนโยนกลับหนักแน่นดั่งแก่นพิภพ ดุจทำนบป้องพระธรรมวินัย

ยามสังขารล่วงสู่วันอันเสื่อมถอย พ่อใช้สอยสังขารเป็นครูได้
จนวันนี้สุดดำรงสังขารไว้ ปัญญาพ่อคือโคมชัยตลอดกาล

พ่อคงเหนื่อยยิ่งนักจึงพักแล้ว ศิษย์จะแน่วแน่จำคำพ่อขาน
สังวรตนใฝ่ศึกษาคำอาจารย์ ไม่ลืมการณ์ดั่งพ่อพร่ำทำให้ดู

แม้ตะวันลาลับดับสนิท เทียนของพ่อยังคงติดสว่างอยู่
ศิษย์จะใช้ส่องทางต่างคำครู ให้โลกบูชาธัมมานันทมหาเถราจารย์

เรื่องปัญญา

หทยมาลี

สิริโสมนัสน้อม นมัสการ
ครูแห่งบุปผาบาน บ่อแก้ว
บำเพ็ญบทนิพพาน พิโมกข์
มนต์ทิพย์สรรเสริญแผ้ว ผ่านห้วง หฤทัย ฯ

ชนิตศิษย์เอกเอื้อน อักขรา
ดำรัสสรรเพชญพา เพ่งรู้
ไพลินปิ่นปัญญา ญาณเพชร
ยอดรัฐสยามผู้ ผนึกเว้น ไวยากรณ์ ฯ

แสงเทียนเพียรสว่างรุ้ง รังสี
เทียนส่องกัจจายน์มณี นบเกล้า
สายธารแห่งคัมภีร์ พุทธศาสตร์
จารึกจำรัสเฝ้า ใฝ่รู้ อนุชน ฯ

ศิษย์แสวงสิ่งรู้ เรื่องปัญญา
จากครึ่งความฝันพา เพื่อแจ้ง
คำสอนศัพท์ลังกา โกวิท
บทหนึ่งรำพึงแย้ง หยั่งก้าน บานบัว ฯ

เมฆสลัวสร่างเศร้า สุริยัน
เพลงปราชญ์อาจอนันต์ หนึ่งไซร้
ธุลีหม่นจาบัลย์ บำราบ
ควรเจตจำนงไหว้ ว่าผู้เพียรธรรม

กตเวทิตากถา

คณะศิษย์บาฬีใหญ่
คณะ ๒๕ วัดมหาธาตุฯ

บรรจงร้อย ถ้อยอักษร สุนทรพจน์ ด้วยอรรถรส รู้พระคุณ อุ่นเกสา
ถวายหลวงพ่อ วัดท่ามะโอ ต่างมาลา จากคณะ ยี่สิบห้า ศิษย์บาฬี
แต่ก่อนเคย ถวายถ้อย ร้อยดวงจิต ร่วมลิขิต คราวันเกิด ประเสริฐศรี
หลายปีผ่าน พระไตรลักษณ์ ประจักษ์มี จารครั้งนี้ คราวันจาก พรากเกินไกล
บุญหลวงพ่อ มากล้น กุศลสร้าง ย่อมสว่าง นำสู่ ภพภูมิใหม่
ทิพย์สถาน พิมานแมน แดนอำไพ มิพักต้อง สงสัย ให้อาทร
กิจยิ่งใหญ่ ในภพนี้ ที่ท่านก่อ มีผู้ต่อ สืบสาน กิจการสอน
สัททาวิเสส บาฬีใหญ่ ไวยากรณ์ มิขาดตอน ศิษย์สำคัญ ท่านนำพา
ศิษย์อย่างโยม พลอยได้เรียน รู้คำพระ รู้ "ตุ – ตะ" ประสมคำ พร่ำศึกษา
รู้สำเร็จ ตัวรูป งูงูปลาปลา ร่วมสืบทอด พระศาสนา ประสาโยม
นับว่าเป็น บุญยิ่ง ของโยมแล้ว ดั่งได้แก้ว ส่องทาง ต่างแสงโสม
พอรู้อรรถ รู้ธรรม อย่างอนุโลม ช่วยน้าวโน้ม น้อมสติ สู่วิถีใจ
มิอาจร้อย ถ้อยอักษร สุนทรพจน์ พอแทนทด พระคุณ อันยิ่งใหญ่
ขอน้อมจิต กราบลา ต่างมาลัย สำนึกใน พระคุณท่าน นิรันดร ฯ

กตัญญูกตเวทิตา

พระมหานิติสนธิ์ คุณสํวโร ป.ธ.๙

เนื่องในโอกาสทำบุญ ๑๐๐ วัน สตมวารของหลวงพ่อธัมมานันทะ มหาเถระ อัครมหาบัณฑิต อาตมภาพคิดย้อนหลังไปรู้สึกภูมิใจและปลื้มใจทุกครั้งคราวที่ได้มาเป็นศิษย์ รุ่นที่ ๑ ของวัดท่ามะโอ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๘ – พ.ศ. ๒๕๒๑ ชีวิตช่วงนั้นคุ้มค่ามากที่สุดเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาบาฬีใหญ่ อันนำมาสู่การได้ ป.ธ.๙ ในปัจจุบัน เพราะได้รับเมตตาจากหลวงพ่อวัดท่ามะโอ รู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญูกตเวทิตา
ความกตัญญูกตเวที เป็นนิมิตหมายของคนดี

ขอให้ดวงวิญญาณของหลวงพ่อ จงไปสู่สุคติโลกสวรรค์ ที่มีจุดหมายปลายทาง คือ พระนิพพานด้วยเทอญ

ท่ามะโอ : บาฬีใหญ่

ศิษย์นอกทำเนียบ เมืองโคราช

◉ หากท่ามะโอยัง อยู่ยั้ง ยืนยง
บาฬีใหญ่หวังดำรง อยู่ได้
แหล่งเกิดไม่มั่นคง ได้ไฉน
ก็เหมือนเช่นร่มไม้ หมดแล้ว สิ้นเงา

◉ ท่ามะโอยังอยู่ยั้ง ยืนยง
บาฬีใหญ่เหมือนอยู่คง รุ่งได้
แหล่งกำเนิดพินาศลง น่าเศร้า
ก็เหมือนมามอดไหม้ หมดแล้ว ร่มเงา

ความดีไม่ดับสูญ

ศิษย์นอกทำเนียบ เมืองย่าโม

บูชาคุณพระมหาเถระธัมมานันทะ ผู้ละสังขารไปแล้ว แต่คุณธรรมความดีที่ท่านได้บำเพ็ญไว้แล้วนั้น ยังดำรงอยู่ไม่เสื่อมคลายไปจากใจของศิษยานุศิษย์และผู้ศรัทธาความรอบรู้ในพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ของพระเดชพระคุณท่าน เราจะหาพระเถระผู้ทรงคุณเช่นท่านไม่มีอีกแล้ว เหมือนดวงประทีปที่ให้ความสว่างมาดับลง แต่ความดีของท่านยังคงอยู่ไม่ดับสูญ

คุณธรรมความดีนั้น เป็นอนุสาวรีย์ที่มองไม่เห็น แม้รูปขันธ์ของหลวงพ่อวัดท่ามะโอจะล่วงลับดับไปแล้วก็ตาม ศิษยานุศิษย์และผู้มีศรัทธาเคารพรักนับถือท่าน ก็ยังไม่เสื่อมคลาย พากันบูชาพระคุณของท่าน เมื่อครบรอบการจากไปของหลวงพ่อวัดท่ามะโอได้ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน หรือโอกาสอื่นใด ที่จะตอบสนองพระคุณท่านโดยเฉพาะงานด้านการศึกษาพระปริยัติศาสนาหลวงพ่อได้วางรากฐานบาฬีใหญ่ ซึ่งสูญไปจากเมืองไทยเป็น ๑๐๐ ปีแล้วให้ฟื้นคืนกลับมาและขยายไปหลายที่หลายแห่ง

กระแสธรรมจะสู้กระแสกามได้หรือไม่นั้น ก็เป็นเครื่องวัดใจของบรรดาศิษย์ทั้งหลายที่สืบต่องานของท่านอยู่ในบัดนี้

Good Deeds Never Die

Achara Laisattruglai

Even though the Veneral Dhammananda had already passed away, his goodness is still in his followers' heart.

It is very rare to find such a monk who is an expert in the Tripitika. He reviewed the Great Pali Grammar that disappeared from Thailand for a 100 years and made it stand firm again.

He is like the candle that lightens the way and leads us from darkness.

The Dhamma current will flow eternally

บาฬีใหญ่ไม่มีวันดับ

จำรูญ ธรรมดา
โครงการเตปิฎกสุเตสีบัณฑิต
วัดพิชยญาติการามวรวิหาร กรุงเทพฯ

เมื่อประมาณ ๕๐ ปีที่ผ่านมา ถือว่าเป็นช่วงที่ประเทศไทยขาดการศึกษาคัมภีร์บาฬีใหญ่ แม้แต่กัจจายนะ หรือปทรูปสิทธิ ก็ยังอยู่ในรูปของอักษรขอมในใบลานเป็นส่วนใหญ่ จะมีบ้างก็เมื่อท่านอาจารย์สิริ เพ็ชรไชย นำคัมภีร์ปทรูปสิทธิมาปริวรรตตรวจชำระและตีพิมพ์ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ซึ่งต่อมาเป็นเล่มหนังสือที่มีคุณูปการต่อการเรียนวิชาไวยากรณ์บาฬีใหญ่ ที่เรียนจากต้นฉบับบาฬีไวยากรณ์ที่มีสูตรกำกับ

แต่ที่ยิ่งกว่าการมีคัมภีร์ปทรูปสิทธิฉบับตีพิมพ์เป็นหนังสือไทยนั้น คือการได้มีบรมครูผู้นำเอาวิชาบาฬีใหญ่เข้ามาสู่ประเทศไทยอีกครั้ง นับตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๑๐(ซึ่งเป็นปีที่ผู้เขียนเกิด) ท่านผู้นั้นคือพระอาจารย์ธัมมานันทมหาเถระ หรือ พระอาจารย์ใหญ่ของพวกเราชาวบาฬีใหญ่นั่นเอง หลวงพ่อคือกัลยาณมิตรของศิษย์ทุกคน หลวงพ่อคือต้นแบบ เป็นไอดอลของเหล่าศิษย์ **"เป็นหนึ่งในขุนพลแห่งศาสนาผู้ไม่เคยอ่อนแอ"** สมดังพระบาฬีที่ว่า **อุกฺกฏฺโฐ นาม สมตฺโถ ภเวยฺย** (จอมทัพ ย่อมไม่อ่อนแอ)

ภาวะความเป็นผู้นำที่ไม่อ่อนแอของพระอาจารย์นั้น นำมาซึ่งความสำเร็จมากมาย เช่น สามารถทำให้ตำราภาษาบาฬีมีครบสมบูรณ์ เช่น

อัฏฐกถา ฎีกา ไวยากรณ์ และคันถันตระต่าง ๆ ทุกคัมภีร์ล้วนเป็นผลพลอยได้จากการอุบัติของบุรุษอาชาไนยท่านนี้ทั้งสิ้น

"ธัมมาจริยะ ๑ ท่าน สร้างธัมมาจริยะชาวไทยได้ ๔ ท่าน พร้อมทั้งศิษย์ผู้ไม่ได้ธัมมาจริยะ แต่เก่งกาจหรือเป็นเลิศในบาฬีอีกมากมาย"

ธีรนฺติ เว ราชรถา สุจิตฺตา
อโถ สรีรมฺปิ ชรํ อุเปติ
สตญฺจ ธมฺโม น ชรํ อุเปติ
สนฺโต นเว สพฺภิ ปเวทยนฺติ

ราชรถงามตระการมีวันทรุดโทรม
ร่างกายก็มีวันทรุดโทรม
แต่ธรรมของสัตบุรุษไม่มีวันทรุดโทรม
สัตบุรุษกับสัตบุรุษคุยกันเข้าใจ ๑

ตัว-ตาย-ชื่อ-ยัง

ทีฆายุ

◉ **ตัว** ธาตุสี่ ที่หลอม ย่อมแตกดับ
ตาย เกิดนับ อนิจจัง กฎสังขาร
ชื่อ เสียงสร้าง อนุสาวรีย์ เด่นดีนาน
ยัง ผลงาน โลกยกย่อง ค่าของคน

◉ อาทิตย์ดับ ลับฟ้า ลาโลกแล้ว
ยังเหลือแวว แสงสี สุรีย์ฉาย
ทะเลเหือด แห้งสิ้น เหลือดินทราย
คนเราวาย ชีพนั้น เหลืออันใด

◉ เกิดเป็นคน ต้องค้น คนหาค่า
เค้นราคา ค่าที่ค้น ให้คนเห็น
คนทุกคน มีค่า ถ้าค้นเป็น
ค่อยค่อยเค้น แยกค้น คนกายใจ

◉ ณ ที่ใด ความไม่ หวาดหวั่น
จะฝ่าฟัน อุปสรรค สิ่งขัดขวาง
แม้ชาตินี้ เกิดมา ชะตาทราม
จงฝากนาม ให้โลกรู้ อยู่ยืนนาน

รำลึกเมตตาของอาจารย์

ทีฆายุ ป.ธ.๗ Ph.D

หลังจากท่านอาจารย์ได้มรณภาพ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ได้มีการตั้งศพบำเพ็ญกุศล ๗ วันแล้วปิดศพไว้ แต่ยังคงตั้งศพไว้บนศาลาวัดท่ามะโอ มีสวดอภิธรรมทุกวันเสาร์ ระหว่างที่ยังตั้งศพท่านอาจารย์ไว้นี้ ได้มีสาธุชนทั่วไปแวะเวียนไปกราบศพท่านอาจารย์ทุกวันมากบ้างน้อยบ้าง

คณะศิษย์ปรารภกันว่า จะมีหนังสือเล่มเล็กๆ ให้เป็นที่ระลึกแก่ผู้มากราบท่านอาจารย์ เก็บไว้เป็นอนุสรณ์แห่งคุณงามความดี ที่ควรถือเป็นแบบอย่าง ส่วนหนังสืออนุสรณ์ ในงานพระราชทานเพลิงศพนั้น จะเป็นหนังสือวิชาการ ซึ่งเป็นภาระของบุคลากรลูกศิษย์ระดับอาจารย์

ข้าพเจ้าก็นับเนื่องในบรรดาลูกศิษย์ของท่านอาจารย์ระดับความรู้น้อยด้วยผู้หนึ่ง จึงอยากเขียนเล่าอะไรบ้าง ที่ข้าพเจ้าได้รับเมตตาจากท่านอาจารย์บางเรื่องซึ่งอาจจะนานมาแล้ว ความจำอาจจะเลอะเลือนไปบ้าง จึงได้ตั้งหัวข้อว่า "รำลึกเมตตาของอาจารย์ (บันทึกจากความทรงจำ)"

เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๓ ข้าพเจ้าอาพาธหนักกระทันหันเพราะความดันโลหิตสูง ทำให้เส้นโลหิตในสมองแตก ต้องเข้ารับการผ่าตัดโดยด่วน ณ โรงพยาบาลเชียงใหม่ราม ช่วงนาทีวิกฤตนั้น ข้าพเจ้าได้รับเมตตาเหลือล้นจากท่านอาจารย์อย่างยากที่จะลืม เมื่อข้าพเจ้าเข้าห้องผ่าตัด โดยไม่ได้วางยาสลบเพียงแต่ฉีดยาชา ขณะที่หมอจรดมีดลงบนศีรษะ หมอได้กระซิบข้างหูเบา ๆ ว่า อดทนหน่อยนะหลวงพ่อ แสดงว่าหมอก็ไม่แน่ใจเหมือนกันว่ายาชาจะออกฤทธิ์นานแค่ไหน แต่ในความรู้สึก ข้าพเจ้ายังรู้ตัวดีทุกอย่างเหมือนปกติ จึงมีความเจ็บๆ คันๆ บนศีรษะ

เมื่อหมอกรีดมีดที่ศีรษะ หมอก็หยุดและพูดเบา ๆ ว่าใช้เจาะเอาดีกว่านะ แผลเล็กดี หายเร็ว หมอคงคิดว่าผ่าหัว “มหา” คงไม่มีอะไรน่าดู ในหัวคงมีแต่บาฬี จึงหยุดผ่าหันมาเจาะ แล้วดูดเลือดที่คั่งออก หมอใช้สว่านอย่างที่ช่างไม้ทั่วไปใช้เจาะไม้ เจาะเข้าไปในสมอง ตอนนั้นข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีแต่ดาวพราวพรายเต็มท้องฟ้า ยิ่งตอนสว่านทะลุกระโหลกเข้าไปในสมอง รู้สึกเหมือนเสียงพลุแตกแล้วมีสะเก็ดไฟตกลงบนศีรษะ ทั้งแสบและร้อนทั่วศีรษะ จึงได้สวดมนต์อยู่ในใจว่า "สิรสฺมึ เม พุทฺธเสฏฺโฐ" (บนหัวข้าพเจ้ามีพระพุทธเจ้า) ในใจก็นึกกำหนดเวทนาเป็นอารมณ์ ก่อนจะหมดความรู้สึกข้าพเจ้าได้ยินเสียงสวดมนต์แว่ว ๆ จำได้ว่าเป็นเสียงของท่านอาจารย์

ตอนนั้นข้าพเจ้ายังสวดมนต์อยู่ในใจด้วยบทว่า **ปุรโต ปิฏกตฺตยํ** (ข้างหน้าของเรามีพระไตรปิฎก) แล้วค่อยแย้มหรี่ตาดูก็ได้พบท่านอาจารย์จริง ๆ แต่ท่านสวดธชัคคสูตรว่า **ยสฺสานุสฺสรเณนาปิ** ตอนแรกยังสงสัยว่าท่านอาจารย์มาได้อย่างไร เพราะท่านอาจารย์อยู่ที่ลำปาง ส่วนข้าพเจ้าอยู่ที่เชียงใหม่ ปกติท่านอาจารย์จะสวดบทเมตตาสูตรว่า **ยสฺสานุภาวโต** แต่วันนี้ท่านมาแปลก ขณะคิดอยู่นั้นท่านอาจารย์ได้เรียกข้าพเจ้าเบา ๆ ว่า “ทีฆายุ ทีฆายุ” พร้อมเอามือลูบหน้าผากเบา ๆ ข้าพเจ้าก็เคยจำธชัคคสูตรได้ จึงนึกตามไปด้วย ท่านอาจารย์คงคิดว่าข้าพเจ้ากลัวความตาย จึงมาให้กำลังใจเพื่อบรรเทาความกลัวตามเนื้อหาของธชัคคสูตร

จากนั้นข้าพเจ้าก็หมดความรู้สึกไป คงเหลือแต่ความฝัน แม้ในฝันนั้นข้าพเจ้าก็ยังเดินตามท่านอาจารย์ไป ท่านถือผ้าขนหนูโบกเป็นครั้งคราวนำหน้าข้าพเจ้าไป เดินไปได้ ๓-๔ ก้าวก็หยุด แล้วใช้ผ้าขนหนูโบกให้ข้าพเจ้าไปก่อน ข้าพเจ้าเดินตามไม่ทัน ได้แต่เดินตามไปห่าง ๆ ถ้าข้าพเจ้าเดินตามทัน แล้วเดินนำหน้า ตามที่ท่านอาจารย์ให้สัญญาณ ป่านนี้ข้าพเจ้าคงไปรอท่านอาจารย์ในปรโลกแล้วกระมัง บังเอิญข้าพเจ้าเดินตามไม่ทัน ท่านอาจารย์

จึงไปก่อน และเดินอย่างรวดเร็ว หายเข้าไปในโบสถ์วัดท่ามะโอ นับได้ว่าข้าพเจ้าได้รับเมตตาอย่างสูงจากท่านอาจารย์

หลังจากท่านอาจารย์มรณภาพได้ ๒ วัน ข้าพเจ้าไปกราบขอขมาท่าน และยังฝันเห็นท่านอาจารย์เรียกอีกว่า “ทีฆายุ ทีฆายุ อาจารย์อยากฟังสวดธรรมจักรก้า” ในฝันนั้น ข้าพเจ้าสวดธรรมจักรผิด โดยขึ้นต้นว่า **“เอวมฺเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ”** ท่านอาจารย์ยังทักและบอกว่า **“ไม่ใช่ สาวตฺถิยํ ก้า พาราณสิยํ ก้า”** ข้าพเจ้าสวดติดอยู่ ๒-๓ ครั้งว่า พาราณสิยํ วิหรติ ท่านอาจารย์ยังมาต่อให้ว่า **“เทวเม ภิกฺขเว อนฺตา”** จากนั้นข้าพเจ้าจึงสวดยาวไปเลยโดยไม่มีติดขัดอีก

ขณะเขียนบันทึกนี้ ข้าพเจ้าปลีกวิเวกไปจำพรรษา ณ สำนักวิปัสสนาแห่งหนึ่ง ระลึกได้ว่า เมื่อครั้งเรียนคัมภีร์วุตโตทัยกับท่านอาจารย์ ยังนึกภาพท่านอาจารย์สอนอย่างสนุกสนาน เช่นเมื่อเรียนคาถา ชื่อ ภุชังคัปปยาต ท่านอาจารย์ก็จะทำท่าทางประหนึ่งงูเลื้อยตามอย่างชื่อคาถา ซึ่งแปลว่า มีลักษณะไป ๆ หยุด ๆ เหมือนการเลื้อยของงู

ความจริงบท **สิรสฺมึ เม** ไม่มีในหนังสือสวดมนต์ฉบับใด แต่หลวงพ่อเหงียน วัน ทัน ซึ่งเป็นลูกศิษย์ท่านหนึ่งของหลวงพ่อวัดท่ามะโอ หรือที่เรียกกันว่า หลวงพ่อเวียดนาม ได้นำมาเผยแพร่ พร้อมทั้งบรรยายอานุภาพของบทสวดนี้ไว้มากมาย จึงทำให้จำกันได้

ส่วนธชัคคสูตร มีปรากฏในหนังสือสวดมนต์ทุกฉบับ

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้ารำลึกเมตตาของอาจารย์อย่างมิรู้ลืม

วิธีแผ่เมตตา

พระมหามานิต วีริยธโร ป.ธ. ๙

วิธีแผ่เมตตา คือ การส่งความรักความปรารถนาดีที่มีอยู่ใจเราไปให้ผู้อื่น หรือ การส่งความรักความปรารถนาดีจากใจเราไปให้ผู้อื่นด้วยความรักความปรารถนาดีจริง ๆ โดยไม่หวังอะไรตอบแทนเป็นความรักบริสุทธิ์ เช่น แผ่เมตตาว่า

สพฺเพ สตฺตา สุขิตา โหนฺตุ

ขอให้สรรพสัตว์จงมีแต่ความสุขกายสบายใจ หรือ ขอให้สรรพสัตว์จงมีแต่ความสุขความเจริญ

วิธีการแผ่เมตตรานั้นให้นึกแผ่ในใจ หรือเปล่งเสียงก็ได้ จะแผ่เมตตาแบบเจาะจง หรือแผ่เมตตาแบบรวมก็ได้

การแผ่เมตตาแบบรวม

ขอให้สรรพสัตว์จงมีแต่ความสุขความเจริญ

การแผ่เมตตาแบบเจาะจง เช่น

ขอให้คุณพ่อคุณแม่จงมีแต่ความสุขความเจริญ

วิธีการเจาะจงนั้นแล้วแต่เราจะแผ่เจาะจงใคร เราก็นึกแผ่ หรือนึกส่งความรักความปรารถนาดีจากใจเราไปให้บุคคลที่เราเจาะจงนั้น โดยผ่านใจเราสู่ใจผู้อื่น

ให้นึกส่งความรักความปรารถนาดี ๕ นาที ๑๐ นาที หรือ ทั้งวันทั้งคืน กลับไปกลับมาอยู่ตลอดเวลาที่กำหนดเอาไว้ เมื่อฝึกฝนแผ่ไป

ใจก็จะค่อย ๆเต็มเปี่ยมด้วยความสุขสงบร่มเย็นหน้าตาสดใสมีสติปัญญามาก เจริญรุ่งเรืองชีวิตทรงคุณค่า จะได้ประโยชน์**เมตตา ๑๑ ประการ**[1]

๑. **หลับสบาย** หลับสบายเหมือนเข้าสมาธิ ไม่อึดอัดนอนพลิกไปมาอยู่

๒. **ตื่นสบาย** ตื่นสบาย ตื่นมีความสบายสดชื่นเหมือนบัวแย้มบานเมื่อต้องแสงพระอาทิตย์

๓. **ฝันดี** ฝันดี ฝันเห็นแต่สิ่งดี ๆ เรื่องดี ๆ เช่น ฝันได้ไหว้ ได้บูชาพระเจดีย์ ฝันได้ฟังธรรม ฝันได้ทำบุญใส่บาตร ฝันได้ปฏิบัติธรรม ฝันได้ทำสิ่งดี ๆ ฝันได้ช่วยเหลือผู้อื่น

๔. **เป็นที่รัก เคารพของคน** เป็นที่รัก เป็นชอบใจของคนทั้งหลายประดุจสร้อยไข่มุกที่ประดับที่คอ มงกุฎเพชรประดับไว้บนศรีษะนางงามจักวาล

๕. **เป็นที่รักของอมนุษย์** เป็นที่รัก ที่ชอบใจของภูตผี เทวดา และสัตว์ทั้งหลาย ไม่ว่าจะอยู่ในที่ใด ๆ ก็จะไม่มีศัตรูใด ๆ ทั้งสิ้น

๖. **เทวดารัก** เทวดารักเหมือนแม่รักลูก เทวดาปกปักรักษาบุคคลผู้มีเมตตาอยู่ตลอดประดุจพ่อแม่รักลูก

๗. **ไฟ ยาพิษ หรือศัตราวุธไม่ทำอันตราย** ไฟ ยาพิษ หรือ อาวุธต่าง ๆ ก็ไม่สามารถจะทำอันตรายแก่บุคคลผู้มีเมตตาได้ เช่น เรื่องแม่โค ขณะที่แม่โคยืนให้ลูกกินขมอยู่ นายพรานได้ใช้ธนูยิงแม่โคนั้น แต่ลูกศรก็ไม่สามารถทำอันตรายแม่โคได้ เป็นเหมือนใบไม้ที่ตกไปถูกตัวแม่โคเท่านั้น เห็นได้ว่า พลังความรักนั้นมีอานุภาพมาก

๘. **จิตตั้งมั่นเร็ว** คนที่มีเมตตาจิตใจไม่ฟุ้งซ่าน จิตสงบร่มเย็น เป็นสมาธิได้เร็ว หากผู้ใดต้องการจะให้จิตใจสงบนิ่งก็ควรฝึกแผ่เมตตา เจริญเมตตาให้มาก

---

[1] อํ.๒๔/๒๒๕

๙. **หน้าตาสดใส** คนที่มีเมตตา แผ่เมตตา หน้าตาผ่องใส สดใส เบิกบานมีสง่าราสีดูดีอยู่ตลอดไป เมื่อคนพบเห็นคนที่มีเมตตา ก็จะชื่นตาชื่นใจมีความสุขไปด้วย เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นเท่ากับให้ความสุข แก่ตนเองและผู้อื่นไปด้วย

๑๐. **ตายอย่างสงบ** คนที่มีเมตตาทำบุญคุณงามความดีมามาก เมื่อใกล้ตายก็ไม่กลัวตายมีสติอยู่ตลอดเวลานึกถึงความดีเคยทำก็เกิดความชื่นใจไม่กลัวอะไรตายอย่างสงบ

๑๑. **เกิดเป็นพรหม** คนที่แผ่เมตตาจิตตั้งมั่นเป็นสมาธิ เกิดปัญญาขึ้นสามารถพัฒนาจิตให้สูงขึ้นไปจนสามารถกำจัดบาปสิ่งไม่ดีในใจออกไปให้หมดสิ้นได้ประสพความสุขความสงบรมเย็นชีวิตทรงคุณค่าเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา เมื่อตายก็จะไปเกิดในภพภูมิดี มีมนุษย์ เทวดา พรหม

สุขา มตฺเตยฺยตา โลเก อโถ เปตฺเตยฺยตา สุขา
สุขา สามญฺญตา โลเก อโถ พฺรหฺมญฺญตา สุขา

ได้เกื้อกูลมารดาก็เป็นสุข
ได้เกื้อกูลบิดาก็เป็นสุข
ได้เกื้อกูลสมณก็เป็นสุข
ได้เกื้อกูลพราหมณ์ ก็เป็นสุข ๑

ธรรมะหลังสวดมนต์ทำวัตรเย็น

มยุรี เจริญ

ผู้เทศน์ คือ พระอาจารย์มหาประวัติ ถาวรจิตฺโต (ตุ๊โต)

ผู้ฟัง ได้แก่ พระภิกษุ ๗ รูป สามเณร ๓ รูป ฆราวาสชาย ๒ คน ฆราวาสหญิง ๒ คน

วัน เวลา สถานที่ : ค่ำคืนวันเสาร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ ณ ศาลามโนหรธมฺมสาลา วัดท่ามะโอ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

กถา ๒ ข้อความ

ข้อความที่ ๑ เรื่อง ทำบุญให้ผู้ตาย ผู้ตายจะได้รับหรือไม่

ข้อความที่ ๒ เรื่อง กุสโลบายเรียกลูกค้า

เรื่อง ทำบุญให้ผู้ตาย ผู้ตายได้รับหรือไม่

ผู้เขียนได้ฟังแล้ว มีความประทับใจ จึงขออนุญาตท่านพระอาจารย์มหาประวัติ นำมาเขียนเล่าให้ผู้อื่นได้มีโอกาสได้รับประโยชน์จากความรู้นี้ด้วย

ตุ๊โตได้เล่าถึงการทำบุญปัญญาสมวาร (ครบ ๕๐ วัน) การจากไปของหลวงพ่อใหญ่วัดท่ามะโอ การทำบุญให้ผู้ตาย ผู้ตายจะได้รับหรือไม่ ตุ๊โตเล่าให้ฟังถึงเรื่องที่เคยฟังเทศน์มาจากหลวงพ่อหลายครั้ง เรื่องมีอยู่ว่า

หากโยมได้รับทราบข่าวว่าจะมีอาคันตุกะมาเยี่ยม โยมก็จะต้องจัดเตรียมสถานที่ ข้าวปลาอาหารไว้ต้อนรับ แต่เผอิญอาคันตุกะผู้นั้นไม่ได้มาด้วยเหตุอันใดก็ตาม อาหารที่เตรียมไว้ก็ยังคงเป็นของเจ้าของบ้าน ในเรื่องทำนองเดียวกัน การทำบุญให้ผู้ตาย หากผู้ตายไม่ได้รับ บุญกุศลนั้นก็เป็นของ

ผู้ทำบุญนั่นเอง ผู้ตายจะได้รับบุญเฉพาะผู้ที่ไปเกิดเป็นเปรต ที่เรียกว่า ปรทัตตูปชีวีเปรต

หลวงพ่อวัดท่ามะโอของพวกเรา ทำความดีมาตลอดชีวิต อยู่ในวัดตั้งแต่เป็นเด็กน้อย บรรพชาเป็นสามเณรและอุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์จนมรณภาพ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เวลา ๐๕.๕๐ น. ณ โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง ท่านเกิดเมื่อวันเสาร์ที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๓ สิริอายุได้ ๙๒ ปี ๕ เดือน ๒๗ วัน และ ๗๓ พรรษา

บรรดาศิษยานุศิษย์ได้ร่วมกันทำบุญให้หลวงพ่อตั้งแต่วันแรกที่ท่านมรณภาพ

ทำบุญ ๗ วัน ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

ทำบุญ ๕๐ วัน ในวันเสาร์ที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

ทำบุญ ๑๐๐ วัน ในวันเสาร์ที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

บุญทั้งหลายที่พวกเราได้ร่วมกันทำเพื่ออุทิศถวายหลวงพ่อใหญ่ จะนำสุขมาให้ เพราะการสะสมบุญเป็นสุข ดังคาถาในธรรมบท คาถาที่ ๑๑๘ ว่า

◉ ปุญฺญญฺเจ ปุริโส กยิรา กยิราเถนํ ปุนปฺปุนํ
ตมฺหิ ฉนฺทํ กยิราถ สุโข ปุญฺญสฺส อุจฺจโย.

หากได้ทำความดี ก็พึงทำบ่อย ๆ พึงทำความพอใจในการทำความดีนั้น เพราะการสั่งสมความดีเป็นสุข

<u>หมายเหตุ</u>

พระอาจารย์มหาประวัติ ถาวรจิตฺโต เป็นอาจารย์ผู้สอนบาฬีใหญ่ปทรูปสิทธิ ณ วัดท่ามะโอ เป็นเวลานานและสอนต่อเนื่องมาโดยตลอด

ท่านอธิบายศัพท์คำว่า ปรทัตตูปชีวีเปรต โดยแยกศัพท์ดังนี้

ปร แปลว่า ผู้อื่น

ทัตต แปลว่า ให้

อุปชีวี แปลว่า ผู้มีปกติเป็นอยู่

เปรต แปลว่า สัตว์ที่เกิดในภพหนึ่งของอบายภูมิ

ปรทัตตูปชีวีเปรต แปลว่า เปรตผู้มีปกติเป็นอยู่ด้วยการให้ของผู้อื่น

อุทาหรณ์เรื่องปรทัตตูปชีวีเปรตนี้ได้มาจากเรื่องญาติในอดีตชาติของพระเจ้าพิมพิสาร ที่ร้องไห้คร่ำครวญเนื่องจากไม่ได้รับการอุทิศส่วนบุญจากการทำบุญของพระเจ้าพิมพิสาร เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสเล่าเรื่องนี้ พระเจ้าพิมพิสารจึงได้ทำบุญพร้อมกับอุทิศแผ่ส่วนบุญให้แก่ญาติที่เป็นปรทัตตูปชีวีเปรต ๆ ซึ่งทำให้ได้รับบุญและมีความสุขทั่วหน้ากัน

เรื่อง กุสโลบายเรียกลูกค้า

กถาอีกเรื่องหนึ่ง ที่ตุ๊โตเทศน์ให้ฟังในคืนทำบุญ ปัญญาสมวารให้หลวงพ่อวัดท่ามะโอ เรื่อง กุสโลบายเรียกลูกค้า ตุ๊โตเล่าว่า ท่านเห็นโยมที่ใส่บาตรหน้าตาเศร้า ท่านจึงถามและได้ความว่า ร้านอาหารของโยม ขายอาหารไม่ค่อยดี ไม่ค่อยมีลูกค้าเข้ามาซื้อ

ท่านถามว่า : โยมเคยแผ่เมตตาบ้างหรือเปล่า
โยมเคยอุทิศส่วนกุศลให้เทวดาบ้างหรือเปล่า

โยมตอบว่า : แผ่เมตตาบ้างเป็นบางครั้ง
แต่ไม่เคยอุทิศส่วนกุศลให้เทวดาเลย

ตุ๊โตจึงแนะนำว่า โยมควรแผ่เมตตาให้ชายหญิงที่อยู่ลำปางทุกวัน บุคคลเหล่านั้นจะได้เข้าร้าน โยมก็จะขายอาหารได้มาก

ทุกครั้งที่โยมทำบุญกุศล โยมควรอุทิศส่วนบุญให้แก่เทวดาที่รักษาสถานที่ คือ ร้านอาหารของโยม เทวดาจะได้ดีใจและยินดีที่โยมให้ความ

เคารพและระลึกถึง เทวดาก็จะตอบแทนโยมด้วยการชักชวนให้บุคคลต่าง ๆ เข้ามาซื้ออาหารในร้านของโยม นี่คือ กุสโลบายเรียกลูกค้า

โยมฟังคำแนะนำด้วยความเคารพและปฏิบัติตาม ต่อมาไม่นาน โยมก็มีหน้าตายิ้มแย้ม เพราะกุสโลบายเรียกลูกค้าได้ผลดี

<u>หมายเหตุ</u>

กุสโลบายเรียกลูกค้า ไม่สงวนลิขสิทธิ์ ผู้ใดนำไปใช้แล้วได้ผลดี ก็ยินดีด้วย หรือ จะนำเรื่องนี้ไปเทียบเคียงกับเรื่องอื่น ๆ ในทำนองเดียวกันก็ได้เช่นกัน ขอให้ทุกท่านโชคดีและเป็นคนดี แผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศลให้ตนและผู้อื่นมีความสุข

นิธีนํว ปวตฺตารํ ยํ ปสฺเส วชฺชทสฺสินํ
นิคฺคยฺหวาทึ เมธาวึ ตาทิสํ ปณฺฑิตํ ภเช
ตาทิสํ ภชมานสฺส เสยฺโย โหติ น ปาปิโย

พึงเห็นผู้ชี้โทษ เหมือนคนชี้บอกขุมทรัพย์
พึงคบบัณฑิต ผู้มีปัญญาซึ่งคอยตักเตือน
เมื่อได้คบคนเช่นนั้น มีแต่ดี ไม่มีเสีย ๑

คุณสมบัติของครูอาจารย์

คุณารักษ์ นพคุณ

ในฐานะที่ผมเป็นศิษย์คนหนึ่งของท่านอาจารย์วัดท่ามะโอ พระธัมมานันทมหาเถระ และเคยใกล้ชิดกับท่าน จึงเห็นจริยาวัตรอันงดงามของท่านหลายอย่าง นอกจากนี้ ท่านยังเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติของครูอาจารย์อย่างครบถ้วนตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในอังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาตว่า

ปิโย ครุ ภาวนีโย วตฺตา จ วจนกฺขโม,
คมฺภีรญฺจ กถํ กตฺตา โน จฏฺฐาเน นิโยชเย.

บุคคลผู้เป็นกัลยาณมิตร เป็นผู้ที่น่ารัก น่าเคารพ น่ายกย่อง เป็นผู้ว่ากล่าวตักเตือน (คนที่ควรตักเตือน) อดทนต่อถ้อยคำ (ของผู้อื่น) กล่าวถ้อยคำที่ลึกซึ้งได้ และไม่ชักชวนในทางที่ไม่เป็นประโยชน์

ในเรื่องนี้ ขอเล่าตัวอย่างเล็กน้อย เมื่อครั้งที่ผมไปอยู่วัดท่ามะโอใหม่ ๆ (พ.ศ. ๒๕๒๖) ยังนุ่งห่มไม่เรียบร้อย ท่านก็ได้ตักเตือนและสอนวิธีห่มจีวรให้ คือ ในเวลาเช้าผมออกบิณฑบาตทางประตูหน้าวัด เห็นท่านกวาดใบไม้อยู่และมองมาทางผม แต่ผมก็ไม่ได้คิดอะไร ออกไปบิณฑบาตตามปกติ วันต่อมา ท่านก็มองมาอีกและบอกว่าผมยังห่มจีวรไม่เรียบร้อย แล้วท่านก็สอนวิธีห่มจีวรและวิธีถือบาตรให้

ต่อมา เมื่อผมเรียนคัมภีร์ไวยากรณ์ปทรูปสิทธิจบแล้ว ก็ไปเรียนพิเศษภาษาพม่ากับพระปุญญะ ท่านทราบว่าผมเรียนภาษาพม่าท่านก็เริ่มให้ผมฝึกงานด้วยการให้แปลภาษาพม่าเป็นไทย กล่าวคือ เมื่อมีใครถามปัญหามาท่านก็เขียนตอบปัญหาเป็นภาษาพม่าแล้วนำมาให้ผมแปลเป็นไทย

โดยท่านให้ผมอ่านภาษาพม่าต่อหน้าท่านก่อน ถ้าติดขัดตรงไหนก็ถามท่าน หรือไม่เข้าใจตรงไหน ท่านก็อธิบายให้ฟัง

เมื่อผมนำไปแปลเป็นไทยเสร็จแล้ว ก็นำมาอ่านให้ท่านฟังอีกครั้ง ตรงไหนไม่ดีท่านก็บอกให้แก้ ถ้าใช้ได้ท่านก็นิ่ง หลังจากนั้นก็ให้พิมพ์แล้วส่งไปให้แก่ผู้ที่ถามปัญหามา หรือบางครั้งท่านเขียนวินิจฉัยเกี่ยวกับธรรมวินัยข้อใดข้อหนึ่งเป็นภาษาพม่าหรือภาษาบาฬีแล้วนำมาให้ผมแปลเป็นไทย ก็ทำนองเดียวกัน เมื่อบทความที่เป็นข้อวินิจฉัยนั้นมีจำนวนมากแล้วจึงมีการรวบรวมและจัดพิมพ์เป็นเล่มหนังสือชื่อว่า **"นานาวินิจฉัย"**

ต่อมาท่านได้มอบหมายให้ผมแปลคัมภีร์ฉันโทมัญชรี และเนตติหารัตถทีปนี เป็นต้น อีกอย่างหนึ่ง เวลาท่านสอนคัมภีร์ต่าง ๆ ในชั้นเรียนก็ให้ผมแปลเป็นไทยตามแบบคัมภีร์นิสสยะให้คนอื่นฟังก่อน แล้วท่านจึงอธิบายขยายความต่อไป

ด้วยเหตุนี้ ผมจึงได้ความรู้ความเข้าใจพระปริยัติธรรม และได้หลักการ วิธีการเขียนหนังสือจากท่านหลายอย่าง นอกจากท่านอาจารย์จะเป็นผู้ทรงความรู้พระปริยัติธรรมเป็นอย่างดีแล้ว ยังเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัยด้วย พร้อมทั้งเอาใจใส่ในเรื่องการศึกษาและปฏิบัติของศิษย์ทุกคน

ปริยตฺติ ปฏิปตฺติ ปฏิเวโธ จ อุตฺตโม
ยตฺถ ติฏฺฐนฺติ ตตฺเถว สุฏฺฐิตํ พุทฺธสาสนํ.

ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ อันประเสริฐตั้งอยู่ในที่ใด
พระพุทธศาสนาก็ตั้งอยู่ด้วยดีในที่นั้น

ครูผู้ปกปักรักษ์ศิษย์

บุญถนอม นพโสภณ

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ข้าพเจ้า บุญถนอม นพโสภณ (ขณะเป็นสามเณร) พร้อมศิษย์ท่านอื่นๆ ได้มีโอกาสมาฝากตัวเป็นศิษย์ของพระเดชพระคุณท่านอาจารย์ธัมมานันทมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต ด้วยความซาบซึ้งตรึงใจยิ่ง

พระเดชพระคุณท่านอบรมพร่ำสอน แนะนำในสิ่งที่ควรแนะนำ ห้ามในสิ่งที่ไม่ควร ยกย่องผู้ที่มีความรู้ความสามารถ แต่ต้องอยู่ในกรอบของพระธรรมวินัย เพราะท่านพูดอยู่เสมอว่า

"รู้ดี แต่ประพฤติไม่ดี ใช้ไม่ได้ รู้ดีด้วย ประพฤติดีด้วย ใช้ได้"

นอกจากนั้น ท่านยังเน้นการศึกษาเป็นหลักสำคัญ เช่น หากเรากราบเรียนท่านว่ากระผมขอลาไปเยี่ยมบ้านครับ ท่านจะถามเช่นว่า ไปทำไม เรียนจบหรือยัง ไม่กลัวเสียการเรียนหรือ และอื่นๆ จนเรารู้สึกเกรงใจไปเอง แล้วก็ไม่ได้กลับบ้านตามที่ตั้งใจไว้ แต่ถ้ากราบเรียนท่านว่ากระผมขอลาไปเยี่ยมบ้านเพื่อไปแสดงธรรมโปรดญาติโยมครับ ท่านจะอนุญาตทันทีโดยไม่ถามเหตุผลอื่น เพียงแต่ถามว่าจะไปกี่วันเท่านั้น

ท่านมักจะนำบทสวดบทใดบทหนึ่งซึ่งเนื่องด้วยพระพุทธพจน์มาให้ลูกศิษย์ได้ท่องบ่นสาธยายเป็นพุทธานุสสติ และเพื่อเป็นเครื่องป้องกันภัยอันตรายต่างๆ ดังเช่น

"อฏฺฐานเมตํ ภิกฺขเว อนวกาโส, ยํ ปรูปกฺกเมน ตถาคตํ ชีวิตา โวโรเปยฺย. อนุปกฺกเมน ภิกฺขเว ตถาคตา ปรินิพฺพายนฺติ."

แปลว่า "ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อที่บุคคลพึงปลงพระชนม์ชีพพระตถาคตเจ้าโดยความพยายามของผู้อื่น ข้อนั้นมิใช่ฐานะ มิใช่โอกาสที่จะมีได้ เพราะว่าพระตถาคตเจ้าทั้งหลายย่อมปรินิพพานเอง โดยไร้ความพยายามของผู้อื่น"

พร้อมอธิษฐานจิตว่า "เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เม โหตุ สพฺพทา" "ด้วยสัจจวาจานี้ ขอความผาสุกสวัสดี จงบังเกิดมีแก่ข้าพเจ้าทุกเมื่อเทอญ"

บัดนี้ พระเดชพระคุณท่านละสังขารอันไม่จีรังยั่งยืนซึ่งเป็นกฎของไตรลักษณ์ไปแล้วในตอนเช้าตรู่ของวันพฤหัสบดีที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ แต่ทว่าปฏิปทาอันเป็นหลักดำเนินชีวิตและข้อวัตรปฏิบัติอันดีงามที่ท่านพร่ำสอนไว้ ศิษย์ขอน้อมนำมาเป็นที่พึ่ง เป็นหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจเพื่อดำเนินชีวิตต่อไป

ขอกุศลสมภารที่ศิษย์ได้บำเพ็ญไว้ทั้งทางกาย วาจา และใจ จงเป็นพลวปัจจัยส่วนหนึ่งให้พระเดชพระคุณท่านอาจารย์ธัมมานันทมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต ดุษฎีบัณฑิต (กิตติมศักดิ์) ได้บรรลุมรรค ผล และนิพพาน ตามปณิธานที่พระเดชพระคุณท่านได้ตั้งไว้ด้วยเทอญ

หลวงพ่อใหญ่วัดท่ามะโอ

พระมหาไพโรจน์ ญาณกุสโล ป.ธ.๗

ထာ့မအိုး ဆရာတော်ကြီး

ဆရာတော်ကြီးသည် ဝံ့မှူးနာယ သင်္ဃာများ တိုးတက်ပေါ်လာရေးအတွက်
တစ်ပါး ကပါဝင်ဖြစ်သည်။

အကြောင်းမှာ ဆိုသော်

၁။ သာသနာ့ဝိပဿနာတရားကို သင်ကြားရာမှာ ကျေးဇူးရှိသောပုဂ္ဂိုလ်

၂။ မြန်မာနိုင်ငံ ဥပဒေတော်ကို ပို့ချရာ ကျောင်းတိုက်သင့် ရာမှာ
ကျေးဇူးများသောပုဂ္ဂိုလ်

၃။ ဂုဏ်ထူး ကမ္ဘာ ဝိပဿနာ ကျောင်းတော်ကို လှူဒါန်းသူ သင့်
ရာမှာ ကျေးဇူးကြီးသောပုဂ္ဂိုလ်

၄။ တပည့်များကို ချီးမြှောက် သင့်ရာမှာ ကျေးဇူးကြီးသောပုဂ္ဂိုလ်
ဖြစ်သည့် အကြောင်းတွေကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကြောင့် ထူးခြားသည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆိုင်ရာ မတွေ့တွေ့အောင် ရှာ၍
မတွေ့တွေ့အောင် ရှာ၍ မဖြစ်မနေ တပည့်ခံရမည်။

တပည့် -

ဂုဏ်ရှင်ဓမ္မာစရိယ (ဦး...)
ဝပ်မဟာတော် ...
၂၇ . ၉ . ၇၂

หลวงพ่อใหญ่วัดท่ามะโอ

พระมหาไพโรจน์ ญาณกุสโล ป.ธ.๗

หลวงพ่อใหญ่วัดท่ามะโอ เป็นหนึ่งในบรรดาบุคคลผู้ควรสรรเสริญ เนื่องจากว่า

๑. เป็นพระมหาเถระที่ตระหนักต่อพระพุทธศาสนาอย่างยิ่งยวด จัดเป็นทุลลภบุคคล

๒. เป็นพระมหาเถระที่ประพฤติปฏิบัติมีศีลาจารวัตรอันดีงาม ตรงต่อพระพุทธวินัยเป็นอย่างดีเยี่ยม จัดเป็นทุลลภบุคคล

๓. เป็นบุคคลหนึ่งที่ศึกษาค้นคว้าพระพุทธธรรมอย่างต่อเนื่อง ขั้น "ยาวชีวํ" (ตลอดชีวิต) จัดเป็นทุลลภบุคคล

๔. เป็นบุคคลที่มีกุสโลบายอันยอดเยี่ยม ในการฝึกสอนอบรม ให้โอวาทแก่บรรดาลูกศิษย์ทั้งหลาย จัดเป็นทุลลภบุคคล

บุคคลเช่นนี้ **จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นหาให้พบ ไปให้ถึงและดึงให้อยู่ในดวงใจ** (มอบกายถวายชีวิตให้เป็นศิษย์ท่านให้จงได้)

อัครมหาบัณฑิต

พระสุพรรณ์ ธมฺมวฑฺฒโณ

ผมเข้ามาบวชเอาจีวรเฉวียงบ่าครั้งแรกไม่รวมบวชหน้าไฟ ประมาณเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ณ วัดม่อนเจริญธรรม ตอนนั้นมีพระอาจารย์มหาเขมานันท์เป็นเจ้าอาวาสและเป็นอาจารย์ ผมเป็นผู้มีปัญญาทึบในด้านการเรียน ต่อมามีการทำบุญฉลองโรงเรียนเพื่อสอนบาฬีใหญ่ (ปทรูปสิทธิ) มีพระสงฆ์จากวัดต่าง ๆ เข้ามาร่วมทำบุญพิธีฉลองกันมากมายหลายรูป และได้มีการสวดพระประธานประจำโรงเรียนด้วย ครั้งนั้นได้มีท่านหลวงพ่อวัดท่ามะโอ ลำปาง เป็นประธานสวดนำ ตั้งแต่ได้เห็นท่านหลวงพ่อครั้งแรกผมก็มีความเคารพและศรัทธาตัวหลวงพ่อ ทำให้ผมเลื่อมใสในการเดิน การนั่งของหลวงพ่อมาก ผมถามพระอาจารย์เขมานันท์ว่า หลวงพ่อมาจากไหนวัดอะไร อาจารย์เขมานันท์บอกผมว่า หลวงพ่อเป็นอาจารย์ใหญ่ที่สอนผมมาตอนนั้นหลวงพ่อยังมีสุขภาพแข็งแรงดีมาก และยังถามหาโยมที่เคยรู้จัก ทำให้ผมมีความรู้สึกว่า น่าเกรงขามและขณะเดียวกันก็อบอุ่นใจ ผมตั้งใจจะปฏิบัติธรรมและศึกษาเล่าเรียนให้มากขึ้น หลวงพ่อเป็นประธานสวดมนต์ในวันนั้นผมก็มีความสงสัยทำนองและคำสวดของหลวงพ่อ เนื่องจากว่าผมได้บวชใหม่ไม่กี่เดือน ต่อมาค่ำคืนนั้นมีพระเถระหลายรูปมาสนทนาธรรมกันที่บนกุฏิไม้หลังเก่า ผมได้ถามพระเถระรูปหนึ่งว่า สามีจิปฏิปันโนมีทั่วไปไหม และทั่วประเทศไหมครับ ด้วยความไม่รู้อะไรจริง ๆ พระเถราจารย์รูปนั้นไม่ได้ตอบคำถามของผม ท่านได้ถามผมว่าบวชมากี่พรรษาแล้วล่ะ ผมบอกว่าผมพึ่งบวชครับ ท่านนิ่งแล้วก็เตรียมตัวไปเข้าทำพิธี ต่อมาพระอาจารย์ก็นำสวดมนต์

ทำวัตรทุกเช้า-เย็น ในหนังสือสวดมนต์เป็นภาษาบาฬีทั้งเล่ม ผมได้ฟังและท่องจำทุกวันจนอ่านได้คล่องและเข้าใจวันละนิดละหน่อย ผมตั้งใจว่าจะพยายามทำความเข้าใจและเพิ่มพูนความรู้ธรรมะให้ได้มากที่สุด ผมเสียดายและเสียใจมากในการจากไปของหลวงพ่อวัดท่ามะโอ

ท่านเป็นอัครมหาบัณฑิตผู้ยิ่งใหญ่ ผู้ประสิทธิประสาทความรู้บาฬีใหญ่ ให้แก่มวลศิษย์ และให้ความรู้แก่มวลชน ได้ใช้สติปัญญาในการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

หลวงพ่อมีดวงจิตคิดทำความดี ปฏิบัติชอบทั้งกายและวาจา เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ทุก ๆ ท่าน

ผมยังระลึกถึงหลวงพ่อทุกวันและทุกเวลาที่ทำวัตรเช้า-เย็น

อตฺตา หเว ชิตํ เสยฺโย
ยาจายํ อิตฺรา ปชา

ชนะตนนั่นแหละประเสริฐ
หาใช่ชนะใครอื่นไม่ ฯ

ดำรงธรรม

โบสถ์วัดดำรงธรรม

“อาตมาชอบความสะอาด และความสงบ” เสียงเปล่งออกมาจากจิตใจบริสุทธิ์ซื่อตรง

ลูกศิษย์ หรือโยมหลาย ๆ ท่าน ที่ได้เข้าสู่วัดท่ามะโอ ในช่วงเวลาที่หลวงปู่กำลังนั่งยอง ๆ เพื่อเก็บใบอโศกแห้ง ๆ ที่ท่านใช้ไม้ไผ่ลำยาว ๆ สอยตกลงมา ได้ยินกันบ่อย ๆ คำพูดประโยคนี้ ดูเหมือนจะเป็นคำที่ท่านต้องเปล่งออกมาบ่อย ๆ เสมอ ๆ เมื่อมีญาติโยมเข้ามาเห็นท่านกำลังกวาดใบไม้ และถามว่า “หลวงพ่อ กวาดขยะเองหรือค่ะ”

ในบางครั้งที่ข้าพเจ้าไปช่วยเก็บใบไม้นั้น ก็จะได้ยินคำพูดประโยคนี้เหมือนกันหลาย ๆ ท่านก็คงได้ยินเช่นกัน แต่ถึงกระนั้นก็จะมีกิจวัตรอีกหลาย ๆ อย่างที่หลาย ๆ ท่านอาจจะยังไม่ทราบ

ในทุก ๆ เช้า เวลา ๐๓.๔๕ – ๐๓.๕๐ น. แสงไฟที่กุฏิหลวงปู่ก็จะสว่างขึ้น นั่นหมายถึง ท่านลุกขึ้นเข้าห้องน้ำ ๐๔.๐๐ น. (ตีสี่ตรง) ก็จะเห็นท่านยืนที่โต๊ะอ่านหนังสือ บางครั้งก็จะนั่งพิมพ์ดีดหนังสือเสียงดัง แท็ก ๆ แท็ก ๆ ช้า ๆ เรื่อย ๆ ซึ่งในช่วงระหว่างนั้น สามเณร ที่รับหน้าที่หุงข้าวต้มก็จะทำหน้าที่ของตนไป โดยมีพระอาจารย์มหาประวัติ หรือ ชื่อที่เราคุ้นหูกันว่าอาจารย์โต เป็นผู้ควบคุมดูแลให้สามเณรหุงข้าวต้ม และจัดโต๊ะให้เรียบร้อย ในช่วงนั้น ถ้าท่านรู้สึกว่าวัดดูเงียบ ๆ ก็จะตระเวนไปยังกุฏิต่าง ๆ เพื่อเรียกพระหรือสามเณรให้

ลุกขึ้นท่องหนังสือ จนเวลาผ่านไปถึงตีห้ากว่า ๆ ก็จะได้ยินเสียงกังสดาล เรียกฉันข้าวต้ม ซึ่งตั้งเตรียมไว้บนโต๊ะอย่างเรียบร้อย สะอาดเป็นระเบียบอย่างดี

ในสมัยนั้น หลังจากที่หลวงปู่ฉันข้าวยาคู หรือข้าวต้มเสร็จแล้ว ท่านก็จะเดินไปข้างศาลาทำวัตรซึ่งอยู่ใกล้กับวิหาร และอุโบสถ เพื่อไหว้พระเจดีย์ประมาณไม่เกิน สามสิบนาที ท่านจะเดินออกมาแล้วไปหยิบไม้กวาด และตรวจตรา ดูแลทำความสะอาดต่อไป ในช่วงเวลานั้น ภิกษุสามเณรก็จะทยอยกันออกไปบิณฑบาต ประมาณเจ็ดโมงเช้า เราจะสังเกตเห็นหลวงปู่ยืนอยู่บริเวณหน้ากุฏิของท่านเพื่อใช้กรรไกรตัดก้านดอกไม้ที่เหี่ยวแล้ว เพื่อย่อยสลายขยะ และจัดดอกไม้ที่โยมนำมาถวายใส่แจกัน นำไปถวายพระในห้องนอนของท่านอย่างนี้ทุกวัน ช่วงสาย ๆ เราจะได้ยินเสียงให้พรแว่ว ๆ มาเป็นระยะว่า

สาสนัสสะ จะ โลกัสสะ วุฑฒิ ภวตุ สัพพทา ซึ่งเป็นการตั้งความปรารถนาก่อนที่ท่านจะให้พรเป็นอย่างนี้เสมอ ๆ อาหารที่ญาติโยมนำมาถวายที่ท่านนั้น ก็จะให้ยกมาถวายพระสงฆ์ที่หอฉันเพื่อเอาไว้ถวายเพลทั้งหมด ช่วงบ่าย ๆ ถ้าไม่มีญาติโยมเข้ามาในวัด ท่านก็นั่งบ้าง ยืนบ้าง อ่าน ค้นคว้าคัมภีร์ต่าง ๆ สลับกันไปมากับการลงไปทำความสะอาดบริเวณวัด โดยเฉพาะหน้าอาคารเรียน อาจจะเป็นการมาสังเกตดูว่าลูกศิษย์ทั้งหลายเรียนหนังสือสอนหนังสือกันตามปกติหรือเปล่าก็ได้ ซึ่งพวกเราที่อยู่ในห้องเรียนจะสังเกตเห็นภาพนี้อยู่เสมอ ๆ

ช่วงบ่าย ๆ ประมาณสี่โมงเย็น หลังจากพระเณรเรียนเสร็จ ออกจากห้องเรียน ก็จะมานั่งดื่มน้ำปานะที่ซุ้มน้ำใต้ต้นลำใยอายุยืน ซึ่งอยู่หน้าอาคารเรียน บางครั้งพระเณรนั่งคุยกัน ไม่ทันไร หลวงปู่ก็จะเดินลงมาจากกุฏิ

เมื่อพระเณรเพียงเห็นเท่านั้น ก็จะสลายตัวกันไปทันที เพื่อกวาดลานวัด อาบน้ำชำระร่างกาย เพื่อเตรียมตัวไปทำวัตรสวดมนต์ตอนเย็น ในทุกวันอุโบสถ หลวงปู่จะขึ้นมาให้โอวาทที่ท่านเตรียมข้อมูลตลอดอาทิตย์ที่ผ่านมาแล้วมาบอกกล่าว **ให้สติกับภิกษุสามเณรที่ยังไม่เรียบร้อยที่ยังไม่ขยันให้ปฏิบัติตัวให้เรียบร้อยและขยันใส่ใจในการศึกษาให้มากขึ้น** ส่วนผู้ที่เรียบร้อยดีแล้ว ขยันเรียนก็จะให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ถ้าวันไหนที่เวลาล่วงเลยไปเกิน ๐๔.๓๐ น. ไฟที่กุฏิของท่านยังไม่สว่าง ข้าพเจ้าก็จะเดินเวียนไปทางด้านหลังของกุฏิของท่านและจะถามท่านว่า หลวงปู่เป็นอะไรหรือเปล่าครับ ท่านก็จะตอบว่า ไม่ค่อยสบายและจะลงมาเปิดประตู

หลวงปู่จะมีปัญหาเรื่องท้องเสียง่ายมาก ถ้าฉันอะไร ๆ ที่ไม่คุ้นกับท้องแล้ว ท่านจะท้องเสียทั้งคืนเลย ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าอยู่บนกุฏิ ท่านก็ไปส่งเสียงเรียกอยู่ข้างกุฏิ บอกว่าพาไปหาหมอหน่อย ข้าพเจ้าบอกว่าเดี๋ยวจะโทรเรียกรถ ท่านบอกว่าไม่ต้องไปรบกวนโยมดีกว่า เพราะคฤหัสถ์มีธุระมาก เดินไปก็ได้ ข้าพเจ้าก็สงสัยว่าหลวงปู่อยากเดินออกกำลังกายหรือไม่ สุดท้ายก็เดินไปจริง ๆ พวกญาติโยมที่ขับรถผ่านไปผ่านมาที่ถนนหน้าวัดท่ามะโอ ได้เห็นหลวงปู่ช่วงนั้น เข้าใจผิดคิดว่า ท่านต้องไปทำกายภาพบำบัดที่โรงพยาบาล

ครั้งหนึ่งมีหมอผู้หญิงเอารายงานผลการตรวจร่างกายมาให้ดูว่าหลวงปู่เป็นมะเร็งต่อมลูกหมาก คุณหมอวัฒนีย์ได้ทำเรื่องส่งตัวหลวงปู่ไปผ่าตัดที่โรงพยาบาลสงฆ์ ซึ่งช่วงนั้นทางรัฐบาลกำลังเตรียมจัดงานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ ๖๐ ปีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในสัปดาห์แรกคุณหมอยังไม่ได้ผ่าตัดเพราะต้องดูผลตรวจอีกครั้ง หลวงปู่ก็ไม่ทราบว่าเป็นอะไร ดังนั้นเมื่อมีครูบาอาจารย์แวะเวียนมากราบเยี่ยมหลวงปู่ ข้าพเจ้าถือโอกาสนั้น

เข้าไปค้นคว้าหาตำราเกี่ยวกับโรคมะเร็งต่อมลูกหมากในห้องสมุด และนำมาให้หลวงปู่อ่านด้วย อาคารสงฆ์ชั้นที่หลวงปู่พักอยู่จะมีพระเถระผู้ใหญ่มานอนพักรักษาอาการอาพาธอยู่มากมาย มีสมเด็จวัดสุวรรณาราม อายุ ๙๘ ปีอยู่ด้วย บางองค์ก็ผ่าท้องเป็นอัมพาต ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ก็มี ข้าพเจ้าได้เห็นอาการอาพาธของพระสงฆ์เหล่านั้นแล้วรู้สึกใจสั่น บอกตัวเองว่า ถ้าไม่เตรียมตัวให้ดี ในวันหนึ่งข้างหน้าอาจจะต้องมานอนอย่างนี้

หลวงปู่ได้กระทำคุณงามความดี เป็นแบบอย่างที่ดี น่าเลื่อมใสยิ่งตลอดชีวิตของท่าน ข้าพเจ้าไม่ได้รู้สึกเสียดายหรือสงสารที่หลวงปู่ต้องจากไป (ไม่คิดร้องไห้ด้วย) แต่กลับรู้สึกเสียดาย สงสารตัวเอง และบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่แต่ไม่ได้เตรียมตัวให้พร้อมที่จะจากไป

Reasoning on real situation,
The burden of fivefold aggregates is,
Actually opposite to your wish at all time;
It never follow your intention,
Even though you feed it enough kindly,
And adorn with jade & jewelry,
As vainness of poured water into sand.

The Most Venerable
Ledi Sayadaw

ข้อเท็จจริงที่มีเหตุผล ตามสภาพความจริงก็คือ กองขันธ์ห้าอันเป็นทุกข์นั้น เป็นภาระหน้าที่อันยากลำบากในการบำรุงรักษา เพราะแท้ที่จริงแล้วความต้องการทั้งมวลที่ตั้งไว้ตลอดเวลานั้น เป็นสิ่งที่สวนทางกับความเป็นจริง กล่าวคือ มันไม่เคยเป็นไปตามความปรารถนาที่ต้องการเลย ถึงกระนั้นก็ตามก็ยังอุตส่าห์เลี้ยงดูเอาใจใส่มันอยู่ด้วยความเต็มอกเต็มใจ และถึงจะประดับประดาด้วยหยกและเครื่องเพชรอันงดงามก็ตาม การดูแลเอาใจใส่เลี้ยงดูบำรุงรักษาและประดับประดานั้นจะเป็นสิ่งที่ไร้ค่า ประหนึ่งการเทน้ำลงไปบนพื้นทรายที่ไม่มีแก่นสารอะไรเลย

ภารา หะเว ปัญจักขันธา	ขันธ์ทั้งห้า เป็นของหนักเน้อ
ภาระหาโร จะ ปุคคะโล	บุคคลแหละ เป็นผู้แบกของหนักพาไป
ภาราทานัง ทุกขัง โลเก	การแบกถือของหนักเป็นทุกข์ในโลก
ภาระนิกเขปะนัง สุขัง	การสลัดของหนักทิ้งลงเสียเป็นความสุข
นิกขิปิตวา คะรุง ภารัง	พระอริยเจ้าสลัดทิ้งของหนักลงเสียแล้ว
อัญญัง ภารัง อะนาทิยะ	ทั้งไม่หยิบฉวยเอาของหนักอันอื่นขึ้นมาอีก
สะมูลัง ตัณหัง อัพพุยหะ	ก็เป็นผู้ถอนตัณหาขึ้นได้กระทั่งราก
นิจฉาโต ปะรินิพพุโต	เป็นผู้หมดสิ่งปรารถนาดับสนิท
	ไม่มีส่วนเหลือ ๑

หน่อเนื้อพุทธางกูร : สามเณรดำรงธรรม

๑.สามเณร เมตตานันทะ

ตั้งแต่ผมได้มาบวช ผมได้รู้ทั้งชีวิตของชาวบ้านและชีวิตของสามเณร ชีวิตของชาวบ้านนั้นเป็นชีวิตที่ทำบาปได้ง่ายมาก เพราะความไม่รู้ อย่างเช่น ยิงนก จับปลา ฆ่าสัตว์ เป็นต้น หรือบางครั้งอาจจะมีเพื่อนที่ไม่ดี และอาจจะทำให้เรากลายเป็นคนชั่ว แต่ชีวิตของสามเณรนั้นมีแต่สิ่งที่ดี ๆ มีเพื่อนที่ดี แต่ถ้าเป็นสามเณรแล้วไม่ศึกษาทางธรรมก็อาจจะมีเพื่อนที่ไม่ดีได้ ฉะนั้น การศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะว่าถ้ามิได้ศึกษา ก็อาจจะไปในทางที่ผิดได้นั่นเอง เมื่อผมได้ไปสวดธัมมจักรให้หลวงปู่ที่โรงพยาบาลศูนย์ลำปางนั้น ผมดีใจมากครับ

๒. สามเณร สามารถ มูเซอ

ตั้งแต่ผมได้มาบวช ผมก็ลืมทุกสิ่งที่ทำบาปอย่างเช่น ฆ่านก ฆ่างู และไปตกปลา ตั้งแต่ผมได้ฟังธรรมของพระอาจารย์ ผมก็ไม่ฆ่าสัตว์แล้วครับ ผมได้ไปไหว้กราบลาหลวงปู่วัดท่ามะโอ ตอนหลวงปู่อาพาธที่โรงพยาบาลศูนย์ลำปางด้วยครับ พระอาจารย์สั่งสอนผมให้เป็นคนดี ไม่ให้ฆ่าสัตว์ ให้ผมรู้บุญและบาป สอนให้ผมออกจากอธรรม ผมขอบคุณพระอาจารย์ ผมมีความสุขที่ได้มาบวชเป็นสามเณร แล้วผมได้เรียนหนังสือ ปทรูปสิทธิมัญชรี

๓.สามเณร ขันติวาที

ตอนผมเป็นฆราวาส ไม่ค่อยได้เรียนมาก ไม่ได้ท่องหนังสือมาก พอได้บวชรู้สึกว่า ได้ท่องมาก ได้เรียนมากด้วย บวชมาแล้วต้องศึกษาพระธรรมวินัยแล้วได้เรียน ปทรูปสิทธิปกรณ์ ถ้าเป็นฆราวาสไม่ได้เรียนอย่างนี้ เพราะถ้าเป็นฆราวาสต่อไปจะไม่รู้ ความดี ความไม่ดี บวชมาแล้ว ไม่ได้สนุกสนาน ไม่ได้ไปฆ่าสัตว์ ไม่ได้ไปทำความชั่ว และต้องรู้ว่า เรามีหน้าที่ศึกษา หลวงปู่ได้นำคัมภีร์ปทรูปสิทธิมาสอนให้รู้ภาษาบาฬีใหญ่ ได้เห็นหลวงปู่วัดท่ามะโอ เมื่อเห็นท่านแล้วรู้สึกดีใจ

๔. สามเณร ชริสสร

ผมได้มาบวชทำให้รู้ว่าการฆ่าสัตว์นั้นเป็นบาป เป็นสิ่งที่ไม่ดีทำให้รู้ว่าการทำบุญนั้นทำง่ายกว่าการทำบาปและมีความสุข แต่การทำบาปนั้นนำมาซึ่งความทุกข์ ผมได้บวชมานั้น ทำให้ผมได้เรียนธรรมมากขึ้น ตอนที่ยังไม่ได้บวชก็ไม่ค่อยได้เรียนรู้ธรรม การที่ผมได้เรียน ปทรูปสิทธิปกรณ์ ทำให้ผมได้รู้ภาษาบาฬี คือ ภาษาที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ ขอบพระคุณหลวงปู่วัดท่ามะโอที่นำคัมภีร์ปทรูปสิทธิมาสอนแล้ว ผมได้มาเรียนที่ท่านนำมาสอนไว้และรู้สึกศรัทธาที่ท่านได้มีพระคุณต่อเยาวชนทั้งหลาย

๕. สามเณร จุฬามณี

ตั้งแต่ผมได้บวช ผมเข้าใจในพระพุทธศาสนามากขึ้น เพราะได้เรียนคัมภีร์ปทรูปสิทธิ ก็มีความเข้าใจในภาษาบาฬี เมื่อได้ไปกราบหลวงปู่วัดท่ามะโอ ก็ได้สวดธรรมจักรกัปปวัตนสูตรเพื่อตอบแทนบุญคุณของท่านที่ได้มาสอนคัมภีร์ต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้ที่ ยังไม่เข้าใจภาษาบาฬีให้เข้าใจยิ่งขึ้น ผู้ที่เข้าใจแล้วก็ได้เข้าใจยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก เมื่อข้าพเจ้าได้เรียน ก็ได้ความรู้ความเข้าใจ และได้ศรัทธาในคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วข้าพเจ้าก็ขอให้ อนุชนรุ่นหลังมีความเข้าใจในคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยเทอญ

พฺยตฺต ปุตฺต กิมาลโส	อพฺยตฺโต ภารหารโก
พฺยตฺตโก ปูชิโต โลเก	พฺยตฺตปุตฺตา ทิเน ทิเน

ลูกเอ๋ย จงอย่างเกียจคร้าน จงตั้งใจเรียน
คนไม่มีวิชาความรู้ จะต้องแบกหามทำงานหนัก
ในโลกนี้ เขาเคารพนับถือผู้มีวิชาความรู้
ลูกเอ๋ย จงหมั่นหาวิชาความรู้ทุก ๆ วันเถิด ๑

หลวงพ่อยังไม่มรณภาพ

สามเณรสีลานันทะ
ติปิฎกมหาคันธาราม
เมืองย่างกุ้ง ประเทศพม่า

พอเห็นหัวข้อแล้วแปลกใจใช่ไหมครับ จริงครับหลวงพ่อยังไม่มรณภาพหรอก เพียงแต่เป็นการดับไปของอายุสังขารของหลวงพ่อเท่านั้นเอง แต่ชื่อเสียงและคุณงามความดีของท่านไม่ได้มรณภาพตามตัวท่านไปเลย บุญคุณของท่านยังเป็นสิ่งที่น่าระลึกสำหรับลูกศิษย์ลูกหาไปอีกเป็นเวลานาน คุณงามความดีของท่าน ปรากฏชัดให้คนรุ่นหลังได้เห็น สมดังพระพุทธดำรัสว่า **ทูเร สนฺโต ปกาเสนฺติ หิมวนฺโตว ปพฺพโต.** ซึ่งแปลว่า สัตบุรุษย่อมปรากฏในที่ไกล เหมือนภูเขาหิมพานต์

ถึงแม้ว่าผมจะมีโอกาสได้อยู่กับหลวงพ่อเพียงไม่นาน แต่ก็ซาบซึ้งถึงบุญคุณของหลวงพ่อ และถึงแม้ว่าผมจะไม่เคยเรียนจากหลวงพ่อโดยตรง แต่ก็เคยศึกษาคัมภีร์ที่หลวงพ่อแต่ง จึงนับได้ว่าผมได้เรียนจากหลวงพ่อโดยอ้อม มิใช่ครูที่เคยนั่งสอนเราเป็นเรื่องเป็นราวเท่านั้น ที่จะเรียกว่าอาจารย์ได้แต่ผู้ที่เคยเป็นตัวอย่างให้เราได้เห็น ได้ฟัง ได้อ่านก็เรียกว่าอาจารย์ได้เช่นกัน สมควรอย่างยิ่งที่เราทุกคนจะรำลึกถึงบุญคุณของท่าน ผมจึงขอเชิญชวนให้ลูกศิษย์ของหลวงพ่อทุกคนรำลึกถึงบุญคุณของหลวงพ่อตลอดไป ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ประพฤติธรรมวินัยและสืบต่อสานงานบาฬีใหญ่ให้ยืนนาน

หลวงพ่อวัดท่ามะโอ

สามเณรสีลานันทะ

ဆရာတော်ဘုရားကို တမ်းတသတိ ရခြင်း။

စာရေးသူသည် တိပိဋကမဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်ကို ၂၀၀၇ ခုနှစ် မေလ ၇ ရက်နေ့မှာရောက်လာပါသည်၊ ထိုအချိန်မှာ တိပိဋကဆရာတော်ဘုရား ပြန်တော်မူပြီး မကြာသေး သည့် အချိန်ဖြစ်ပါသည်၊ ကျောင်းတိုက်သံဃာကလည်း ဆရာတော်ဘုရားကြီးကို မီသည့်ပုဂ္ဂိုလ်တွေဖြစ်ကြပါသည်၊ စာရေးသူအနေနဲ့လည်း ကျောင်းတိုက်သံဃာ ပြောပြသည်မှတစ်ဆင့် တိပိဋကဆရာတော်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးသိခွင့်ရခဲ့ပါသည်။ ထိုအချိန်တုန်းက စာရေးသူအနေနဲ့ စဉ်းစားခဲ့မိတာကတော့ "အော် သာသနာ့အာဇာနည် တိပိဋကဆရာတော်ဘုရားကြီးက ပြန်တော်မူသွားပြီ" ဟု သံဝေဂရခဲ့ပါသည်၊ ယခုအခါမှာလည်း ဒီလိုသံဝေဂရခဲ့ပြန်ပါသည်၊

အကြောင်းကား- စာရေးသူရဲ့ကျေးဇူးတော်ရှင် ထိုင်းနိုင်ငံ လမ်းပန်းမြို့ သာသနာပြုဆရာတော်ဘုရား ပြန်မှတော်မူပြီး ဟု သီတင်းကြားလိုက်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ စာရေးသူကသာ သံဝေဂရသည်မဟုတ်၊ ထိုင်းနိုင်ငံသာသနာပြုဆရာတော်ဘုရားရဲ့ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုသိသူတိုင်းမှာသံဝေဂရကြပါသည်၊ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ဂုဏ်တော်ကို ထိုင်းနိုင်ငံ တွင်သာမက ကမ္ဘာကပါသိကြပါသည်။

ယခုအခါမှာတော့ ဆရာတော်ဘုရားကြီးမရှိတော့ပြီ စာရေးသူ အနေနဲ့လည်း အထူးဝမ်းနည်းပါသည်၊ တိပိဋကမဟာဝန္တာရုံ ကျောင်းတိုက်သံဃာကစာရေးသူကို တိပိဋကဆရာတော်ဘုရား၏ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုသိအောင် သင်ပေးကြသလို စာရေးသူကလည်းလူတိုင်းလူတိုင်းကို ထိုင်းနိုင်ငံသာသနာပြုဆရာတော်၏ဂုဏ်တော်ကို

ဆရာတော်နှင့်စက်စပ်သည့်စကားပြောမိတိုင်းပြောပြပါသည်၊ တိပိဋကမဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်မှာ တိပိဋကဆရာတော်ကို ကန်တော့သည့်ဒိုးရိုးရှိပါသည်၊ ထိုဒိုးရိုးကို စာရေးသူအနေနဲ့ ကျွဲဆောင်ပါးမှာ ဆရာဘုရားကြီးကို ရှိခိုးကန်တော့ပါ၏ဘုရား။

ကျေးဇူးရှင်မှာ၊ ဆရာတော်ကြီး၊
ဂုဏ်တော်မှန်းဆ ပုံမှန်ဆလျက်၊
ဂါရဝရှိကျိုး လက်စုံမိုး၍
ရှိခိုးကန်တော့ပါ၏အရှင်ဘုရား။

ရှင် သီလာနန္ဒ
တိပိဋကမဟာဂန္ဓာရုံကျောင်း
မရမ်းကုန်းမြို့နယ် ရန်ကုန်မြို့

ผู้รื้อฟื้นการศึกษาบาฬีใหญ่ในประเทศไทย

ส. ชินานันทะ

หลวงพ่อใหญ่วัดท่ามะโอเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการรื้อฟื้นและปูพื้นฐานการศึกษาภาษาบาฬีสายไวยากรณ์บาฬีใหญ่ ภาษาบาฬีนั้นถือว่าเป็นอีกภาษาหนึ่งที่จะต้องตั้งใจเรียนรู้ เพื่อให้ผู้ศึกษาทั้งหลาย ได้มีความสามารถในการศึกษาพระไตรปิฎกได้อย่างละเอียด ลึกซึ้ง เข้าถึงแก่นธรรมได้เป็นอย่างดี และภาษาบาฬีเป็นภาษาจารึกพระพุทธวจนะที่เป็นคำสอนหรือคำชี้แนะแนวทางจากพระพุทธองค์

หลวงพ่อใหญ่วัดท่ามะโอ (อดีตเจ้าอาวาสวัดท่ามะโอรูปที่ ๔) ได้ตระหนักเล็งเห็นความสำคัญ และความจำเป็นในการศึกษาภาษาบาฬีเป็นอย่างมาก จึงเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งต่อการจากไปของหลวงพ่อใหญ่ในครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นการสูญเสียบุคลากรผู้มีความสำคัญยิ่งต่อพระพุทธศาสนา

อาตมภาพจึงขอเชิญชวนทุกท่านผู้เห็นความสำคัญต่องานของหลวงพ่อใหญ่ได้ช่วยกันสืบสานเจตนารมณ์และผลงานของหลวงพ่อให้มีอายุยืนยาวนานต่อไป ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียนบาฬี สนับสนุนเกื้อกูลบุคลากรและช่วยกันเสริมสร้างผลิตผลงานด้านตำราคัมภีร์บาฬีในรูปแบบต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ทำไมต้องวัดท่ามะโอ

สมควร ถ้วนนอก
เจ้าหน้าที่ตำราวิชาการ กองวิชาการ มจร.

ถ้าเอ่ยถึงสำนักเรียนบาฬี **"วัดท่ามะโอ"** แล้ว ในวงการนักภาษาบาฬีน้อยคนนักที่จะไม่รู้จัก หลายคนให้ความสำคัญว่า ถ้าใครอยากเก่งภาษาบาฬีควรผ่านสำนักนี้ด้วย ก็จะถือว่าสมบูรณ์ในด้านการศึกษาค้นคว้าคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และคัมภีร์ไวยากรณ์บาฬีอย่างหาตัวจับยาก เพราะสำนักนี้เปิดการศึกษาภาษาบาฬีแบบไทยโบราณในอดีต คือมูลกัจจายน์ หรือที่เรียกกันจนติดปากว่า **เรียนมูลหรือไวยากรณ์ใหญ่** นั่นเอง บางท่านก็กล่าวว่าสำนักนี้เป็นการศึกษาภาษาบาฬีแบบพม่า ที่กล่าวอย่างนั้นตามสถานะของวัดและชุมชนผู้อาศัยแถวนั้นในอดีต ซึ่งสถานะของวัดเป็นวัดของชาวพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองไทย

ความจริงการศึกษาแบบนี้ไม่ใช่เป็นการศึกษาแบบพิเศษอะไร ประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาสายเถรวาทในอดีต เช่น ลังกา พม่า ไทย กัมพูชา ลาว ก็เปิดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาแบบเดียวกันคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ โดยเน้นการเรียนรู้ภาษาบาฬีเป็นอันดับแรก เพราะภาษาบาฬีเป็นภาษาจารึกพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลักสูตรที่ใช้ก็จะไปในแนวเดียวกัน คือก่อนเข้าศึกษาเรียนรู้พระไตรปิฎกจะต้องศึกษาคัมภีร์พื้นฐาน ๔ คัมภีร์เหล่านี้ก่อน คือ

๑. คัมภีร์ไวยากรณ์จะใช้คัมภีร์กัจจายนะหรือที่ชาวไทยเราเรียกว่า มูลกัจจายน์ บางสำนักก็ใช้คัมภีร์โมคคัลลานะ บางสำนักก็ใช้คัมภีร์สัททนีติ เป็นต้น

๒. คัมภีร์ที่เกี่ยวกับศัพท์ เช่น คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา เป็นต้น

๓. คัมภีร์คำประพันธ์ร้อยกรองหรือฉันท์ เช่น คัมภีร์วุตโตทัย เป็นต้น

๔. คัมภีร์การใช้ภาษาให้สละสลวย เช่น คัมภีร์สุโพธาลังการ เป็นต้น

นอกเหนือจากนั้น แต่ละสำนักจะจัดการเรียนการสอนตามถนัด โดยเน้นพระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรมเป็นจุดหมาย

ในอดีตเมืองไทยก็ใช้คัมภีร์ดังที่กล่าวมาแล้ว เป็นอุปกรณ์ในการเข้าถึงพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าหรือพระไตรปิฎก จะเห็นได้จากร่องรอยจารึกต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามวัดวาอาราม เช่น คัมภีร์ใบลาน สมุดข่อย เป็นต้น ที่เกี่ยวกับคัมภีร์พุทธศาสนาที่สืบต่อกันมาให้เห็นจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าการศึกษาแบบนี้จะได้หายไปจากเมืองไทยมานานเกือบศตวรรษแล้วก็ตาม ร่องรอยเหล่านั้นก็ยังมีปรากฏให้เห็นอยู่จนถึงทุกวันนี้ ซึ่งค้นหาได้จากประวัติการศึกษาในอดีตของพระเถรานุเถระและวัดวาอาราม

หลังจากที่บูรพาจารย์ของไทยเห็นว่าหลักสูตรการเรียนแบบเก่าใช้ระยะเวลาในการเรียนแต่ละคัมภีร์ยาวนานเป็นปี ๆ จึงได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแต่งหลักสูตรการเรียนขึ้นมาใหม่โดยให้ง่ายและย่นระยะเวลาในการเรียนรู้ จึงได้ตัดทอนเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเดิมออกไป แล้วบรรจุหลักสูตรใหม่เข้ามามุ่งหวังไม่ให้เกิดการเบื่อหน่ายในการเรียนรู้ แต่ท่านก็ได้แนะนำไว้ว่า

การเรียนแผนใหม่เป็นการเรียนแบบสังเขป เมื่อรู้แนวทางแล้วให้ไปหาความรู้เพิ่มเติมในคัมภีร์เหล่านั้นต่อไปในภายหลัง

แต่น่าเสียดายความรู้เหล่านั้นกลับถูกละเลยและทอดทิ้งอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้การศึกษาของไทยเราหดสั้น เมื่อเกิดปัญหาถกเถียงเรื่องของธรรมวินัยจึงทำให้ขาดความรู้ขาดหลักฐานต่อการตัดสินธรรมวินัยนั้นๆ หรือในการตีความของหลักธรรมบางประเด็น หลายต่อหลายครั้งที่เห็นครูบาอาจารย์ได้เข้าไปหาข้อมูลหลักฐานในการตีความพระไตรปิฎกจากวัดท่ามะโอ

ปัจจุบันในเมืองไทยมีการศึกษาภาษาบาฬีแบบบาฬีมูลกัจจายน์นี้สำนักเดียวแห่งเดียว คือที่วัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง แม้จะมีสำนักอื่นบ้างก็ถือว่าได้รับอิทธิพลไปจากวัดท่ามะโอ เช่น วัดมหาธาตุฯ คณะ ๒๕ กรุงเทพ วัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ วัดหาดใหญ่สิตาราม จังหวัดสงขลา และที่อยู่ในสถาบันการศึกษาอย่างเป็นทางการก็มีวิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม เป็นต้น

เมื่อพูดถึงวัดท่ามะโอ ก็ต้องกล่าวถึงผู้กำหนดนโยบายการศึกษาแบบนี้ด้วย นั่นก็คือ พระเดชพระคุณ **พระอาจารย์ภัททันตธัมมานันทะ ธัมมาจริยะ อัครมหาบัณฑิต** อาจารย์ใหญ่แห่งวัดท่ามะโอ ตลอดระยะเวลาที่ท่านเข้ามาอยู่ในเมืองไทย ท่านได้ทุ่มเทกับงานด้านพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ท่านเป็นทั้งนักปริยัติ และนักปฏิบัติ ทำให้เห็นเป็นตัวอย่างโดยเฉพาะงานด้านปริยัตินั้น ท่านให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะท่านกล่าวกับลูกศิษย์อยู่เสมอว่า

ปริยัติเป็นรากฐานของปฏิบัติ ปฏิบัติเป็นรากฐานของปฏิเวธ

เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙ ข้าพเจ้าศึกษาปริยัติอยู่กับท่าน ได้เห็นจริยาวัตรอันงดงาม ยากที่จะมีใครทำได้สมบูรณ์อย่างท่าน ข้าพเจ้าประทับใจเป็นอย่างยิ่ง และเป็นแรงบันดาลใจให้นำมาปรับเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้ข้าพเจ้ามีหน้าที่การงานดี ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขจนถึงทุกวันนี้ ก็ด้วยหลักธรรมคำสอนที่ได้รับมาจากหลวงพ่อ โดยทุกวันหลวงพ่อจะตื่นแต่เช้าตรู่ เดินจงกรม นั่งสมาธิ ใกล้สว่างก็จะทบทวนหนังสือตำราเตรียมสอน พอสว่างถ้าท่านไม่ออกบิณฑบาตก็จะถือไม้กวาดมากวาดใบไม้ภายในบริเวณวัด ที่ตรงไหนไม่สะอาดก็จะทำให้สะอาด หลังจากพระภิกษุสามเณรกลับจากบิณฑบาตเรียบร้อยแล้ว ก็จะฉันจังหันเช้าพร้อมกัน นำทำวัตรสวดมนต์เช้าพร้อมกัน สายหน่อยก็จะสอนหนังสือพระภิกษุสามเณร ฉันเพลเสร็จ หลังจากพักผ่อนแล้วก็จะสอนหนังสือต่อ ตอนเย็นจะปัดกวาดทำความสะอาดวัดอีกครั้ง ทำวัตรสวดมนต์เย็น หลังจากทำวัตรสวดมนต์เสร็จแล้ว ในช่วงนี้ท่านจะซักถามทบทวนถึงการเรียนที่ผ่านมา หรือไม่ก็นำหลักธรรมมาสั่งสอนให้กับศิษยานุศิษย์ เป็นอย่างนี้ประจำทุกวันไม่เคยขาด

พระอาจารย์ภัททันตะธัมมานันทะ ธัมมาจริยะ อัครมหาบัณฑิต มีคุณธรรมเพียบพร้อมทั้ง**อัตตหิตสมบัติ** คือการพัฒนาคุณสมบัติส่วนตัวท่านเองให้บริบูรณ์ และ**ปรหิตปฏิบัติ** คือการบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นพร้อมด้วย **ที่โดดเด่นที่สุดคือท่านให้ความสำคัญในการยึดถือพระวินัยอย่างเคร่งครัด และการศึกษาคัมภีร์ภาษาบาฬีเป็นอย่างมาก เพราะว่าการรักษาพระวินัยและการศึกษาภาษาบาฬีเป็นการเข้าใกล้พระพุทธเจ้ามากที่สุด เป็นอายุของศาสนา และจะทำให้ศาสนาดำรงอยู่ได้นานเท่านาน**

การจากไปของหลวงพ่อเป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการสูญเสียผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณธรรมที่สำคัญยิ่งต่อพระพุทธศาสนา ดังนั้นการตั้งใจศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนและสร้างสรรค์ผลงานด้านคัมภีร์บาฬีออกมา จึงถือได้ว่าเป็นการสืบสานปณิธานของหลวงพ่อให้คงอยู่ต่อไป

จช ทุชฺชนสํสคฺคํ	ภช สาธุสมาคมํ
กร ปุญฺญมโหรตฺตํ	สร นิจฺจมนิจฺจตํ

จงเลิกคลุกคลีกับคนชั่ว
จงสมาคมกับคนดี
จงทำความดีทั้งกลางวันและกลางคืน
จงระลึกถึงความไม่เที่ยงเป็นนิตย์ ๑

หลวงพ่อวัดท่ามะโอและบาฬีใหญ่

บก.

ในสมัยแรกๆ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๘ หลวงพ่อวัดท่ามะโอได้สอนศิษย์ด้วยตนเองอย่างตั้งใจจริง ขยัน เอาใจใส่อย่างยิ่ง จนกระทั่งต้องเสียดวงตาข้างซ้าย เนื่องจากหลวงพ่อใช้สายตาในการอ่านค้นคว้า ตำราคัมภีร์ต่างๆ อย่างทุ่มเทเพื่อสอนและให้โอวาทแก่ศิษย์ หลวงพ่อเป็นต้อหินไม่ได้รับการรักษาในเวลาอันสมควรตามกำหนดเพราะเป็นห่วงเรื่องการสอนบาฬีให้ศิษย์มากกว่าการดูแลสุขภาพของตนเอง

นอกจากนี้ มีพระอาจารย์ท่านอื่นๆ อีกหลายท่าน เช่น พระอาจารย์ที่เดินทางมาจากประเทศพม่ามาสอนอยู่ระยะหนึ่ง พระอาจารย์ที่ลูกศิษย์กล่าวถึงเสมอๆ คือ พระอาจารย์นันทะปาฬิปารคู ผู้ถึงฝั่งแห่งบาฬี ท่านมีความเก่ง มีความสามารถมากๆ ในเรื่องภาษา การสอนและการสร้างศรัทธาความประทับใจให้แก่ลูกศิษย์จำนวนมาก

ข้าพเจ้าได้ยินหลวงพ่อวัดท่ามะโอพูดให้ฟังบ่อยๆ ว่า ๔ คัมภีร์บาฬีใหญ่ มีความสำคัญต่อการรักษาพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคัมภีร์ศาสนาพุทธที่เป็นพระพุทธพจน์ เหมือน ๖ คัมภีร์พื้นฐานของพระเวทที่รักษาคัมภีร์ศาสนาพราหมณ์ไว้ได้ในอินเดียจนทุกวันนี้

คัมภีร์บาฬีใหญ่ ๔ ประเภท

๑. **คัมภีร์ไวยากรณ์ใหญ่** มีสูตร วุตติ และอุทาหรณ์ ได้แก่ คัมภีร์กัจจายนะ คัมภีร์ปทรูปสิทธิ เป็นต้น

๒. **คัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา** เป็นคำอธิบายศัพท์ แสดงกลุ่มศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกัน เป็นต้น

๓. **คัมภีร์ฉันโทปกรณ์** ว่าด้วยการแต่งฉันท์รูปแบบต่างๆ ที่มีสูตรและตัวอย่างประกอบในคาถาเดียวกัน

๔. **คัมภีร์สุโพธาลังการ** เป็นคำอธิบายวิธีประดับคำพูดและเนื้อความให้ปราศจากโทษ ปรับแก้โทษให้เป็นคุณเพื่อให้ได้อรรถรสในการแต่งคัมภีร์บาฬี

นอกจาก ๔ คัมภีร์บาฬีใหญ่ที่วัดท่ามะโอจัดให้มีการเรียนการสอนแล้ว ยังมีวิชาอื่นๆ อีก ได้แก่ คัมภีร์พระวินัย เรียนกังขาวิตรณี คัมภีร์พระอภิธรรม เรียนอภิธัมมัตถสังคหะ และคัมภีร์พระสูตร เรียนแปลธรรมบท เป็นต้น

ในเวลานั้น หากมีศิษย์ตั้งใจเรียนดี ท่องจำทรงจำไว้ได้ และมีความรู้พร้อมพอที่จะสอบวัดผลการเรียนได้ หลวงพ่อก็จะจัดให้มีการสอบสนามวัดขึ้น ภายใต้การบริหารงานการศึกษาของท่าน มีการสอบวัดผลที่วัดท่ามะโอ ๗ รุ่น มีศิษย์ที่สอบผ่านตามกฎเกณฑ์ที่หลวงพ่อกำหนดไว้ จำนวน ๒๗ ท่าน ดังนี้

รุ่นที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๒๑

๑. สามเณรประเทือง รอบคอบ

๒. สามเณรภิญโญ พ้องประพันธ์พร

๓. สามเณรวิสิทธิ์ เห็นเจริญ

๔. สามเณรสน พันธ์เจริญ

รุ่นที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๒

๑. สามเณรรุ่งอรุณ จันทร์สงคราม

๒. สามเณรสมลักษณ์ ศุภสภาพร

๓. สามเณรมาโนช หงส์ทอง

๔. สามเณรอุดม ละออ

๕. สามเณรราภรณ์ จิตรอำไพ

รุ่นที่ ๓. พ.ศ. ๒๕๒๔

๑. สามเณรประวัติ ริ้วทองชุ่ม

๒. สามเณรบุญ นพโสภณ

๓. สามเณรเสนาะ นาป้อม

๔. สามเณรเจริญ อรุณสุข

รุ่นที่ ๔. พ.ศ. ๒๕๒๘

๑. สามเณรจำรูญ ธรรมดา

๒. สามเณรประนอม เข็มสันเทียะ

๓. สามเณรถวัลย์ สร้างไร่

๔. พระมหาชม ยโสธโร

๕. สามเณรบุญเลิศ ศรีงาม

รุ่นที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๙

๑. สามเณรไพโรจน์ นิรัญรักษ์

๒. พระมหาสมโภชน์ กิจฺจสาโร

๓. สามเณรสนอง ศิริดี

๔. พระพรม กตปุญฺโญ

รุ่นที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๓๑

๑. สามเณรต่วน เข็มสันเทียะ

๒. สามเณรสมชาย ศรีเลิศ

รุ่นที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๓๒

๑. สามเณรทวิช อ่อนตา

๒. สามเณรประกาศิต จันทร์ศรีเมือง

๓. พระมหาอุดร อนุตฺตโร

มีการเปิดสอนบาฬีใหญ่และพระไตรปิฎกเพิ่มขึ้นหลายแห่ง นอกจากวัดท่ามะโอ ซึ่งเป็นสำนักแม่ ได้แก่ วัดหาดใหญ่สิตาราม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และวัดมหาธาตุฯ คณะ ๒๕ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ เป็นต้น เมื่อศิษย์ได้เรียนจบทั้ง ๔ คัมภีร์ และมีการสอนเพิ่มอีก ๒ คัมภีร์ คือ อภิธัมมัตถสังคหะ และภิกขุปาติโมกข์ จึงได้มีโครงการจัดสอบบาฬีใหญ่และพระไตรปิฎก มีศิษย์สอบผ่านทั้ง ๖ คัมภีร์ จำนวน ๓ รุ่น รวมทั้งหมด ๒๔ รูป และ ๓ คน

รุ่นที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๕

๑.	พระมหาพยอม ธมฺมรกฺขิโต	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๒.	พระมหาวิวัฒน์ ยสินฺธโร	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๓.	สามเณรอาทิตย์ ในทอง	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๔.	พระมหาจารัญ พุทฺธปฺปิโย	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๕.	พระมหาประดิษฐ์ สุภทฺโท	วัดมหาธาตุฯ
๖.	สามเณรจิระศักดิ์ แสงรัตน์	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๗.	พระมหาไพรัช ปภสฺสโร	วัดหาดใหญ่สิตาราม

รุ่นที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๗

๑.	พระมหาสุภาพ ปญฺญาวโร	วัดท่ามะโอ
๒.	พระมหาเจริญ จิรวฑฺโฒ	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๓.	พระมหาอรุณ สุภาจาโร	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๔.	พระมหาบุญส่ง ปญฺญาทีโป	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๕.	พระมหานวลจันทร์ กิตฺติญาโณ	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๖.	พระมหาวิวัฒน์ วิริโย	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๗.	พระมหาธีระศักดิ์ กิตฺติญาโณ	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๘.	พระมหาสัมพันธ์ ปิยธมฺโม	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๙.	สามเณรคมสันต์ เข็มทอง	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๑๐.	สามเณรนรินทร์ จันทำ	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๑๑.	สามเณรสุรไกร ศรีตองอ่อน	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๑๒.	นายสุภีร์ ทุมทอง	วัดมหาธาตุฯ

รุ่นที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๘

๑.	พระมหาไพโรจน์ จนฺทโสภโณ	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๒.	พระไพรัตน์ ธมฺมโชโต	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๓.	พระมหาประสงค์ เขมาจาโร	วัดท่ามะโอ
๔.	พระมหาพนม อคฺคธมฺโม	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๕.	สามเณรพงษ์พัฒน์ บ่อคำเกิด	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๖.	สามเณรอัครพล พากุล	วัดหาดใหญ่สิตาราม
๗.	น.ส. มยุรี เจริญ	วัดมหาธาตุฯ
๘.	น.ส. ดวงมาลา มะกรูดทอง	วัดมหาธาตุฯ

ปัจจุบัน มีลูกศิษย์และหลานศิษย์บาฬีใหญ่ของหลวงพ่อใหญ่วัดท่ามะโอ เปิดการเรียนการสอนบาฬีใหญ่ตามวัด สำนักสงฆ์ต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดเกือบทั่วทุกภาคของประเทศไทย เช่น

วัดบูรณศิริมาตยาราม เขตพระนคร กรุงเทพฯ

วัดพิชยญาติการามวรวิหาร เขตคลองสาน กรุงเทพฯ

มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส อ.ศาลายา จ.นครปฐม

วัดจากแดง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ

วัดหาดใหญ่สิตาราม อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

วัดเขาสนามชัย อ.หัวหิน จ.ประจวบคิรีขันธ์

สำนักสงฆ์ภัทลิวัน (สวนกล้วย) อ.โนนไทย จ.นครราชสีมา

วัดหนองโจด อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา

วัดพระธาตุหนองสามหมื่น อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ

วัดราษฎร์นิยม อ.ปราสาท จ.สุรินทร์
วัดดอนตาดไฮ อ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี
วัดไวกูลฐาราม อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี
สำนักสงฆ์วิหารธรรม อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี
วัดดำรงธรรม อ.เมืองฯ จ.ลำปาง
และที่อื่นๆ

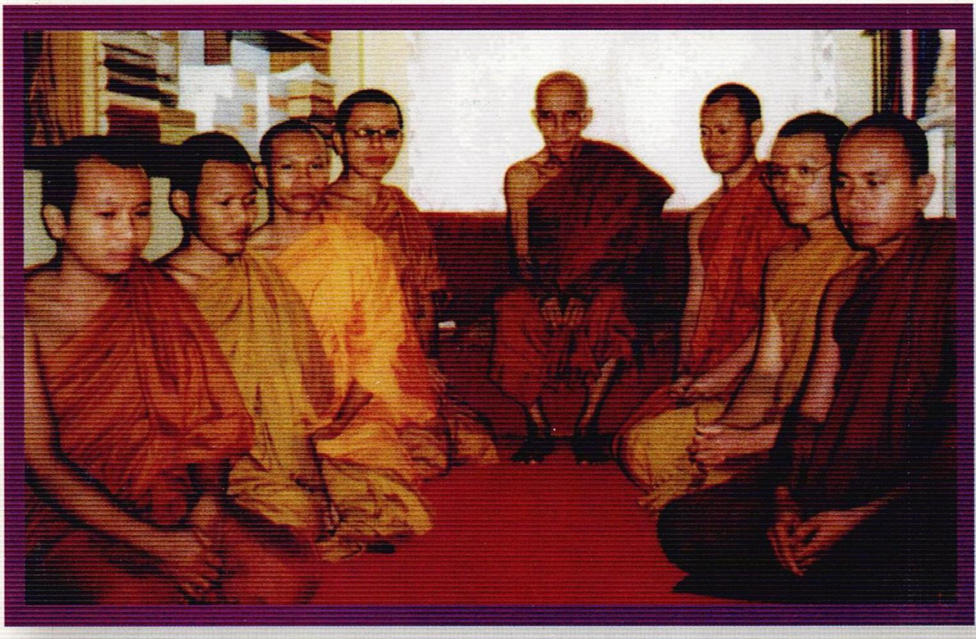
หากท่านผู้ใดสนใจจะศึกษาเล่าเรียนหรือให้การสนับสนุนอุปัฏฐากอุปถัมภ์การศึกษาปริยัติศาสนาสายบาฬีใหญ่ และพระไตรปิฎกให้เจริญรุ่งเรืองและขยายสาขาเพิ่ม ก็สามารถติดต่อสอบถามข้อมูลได้จากวัด สำนักสงฆ์ และบุคลากรที่ทำงานด้านนี้ได้ตามอัธยาศัย พุทธบริษัทผู้รักษ์พระพุทธศาสนา ได้ร่วมด้วยช่วยกันทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งกำลังทรัพย์ กำลังเวลา และกำลังสติปัญญา ผนึกกำลังความคิดสามัคคีกันเพื่อส่งเสริมสนับสนุนสืบต่อสานงานปริยัติศาสนาสายบาฬีใหญ่ให้ดำรงคงมั่นด้วยดีในประเทศไทยตราบนานเท่านาน

"**ปริยัติศาสนา** เปรียบเหมือน**ขอบสระน้ำ** หากขอบสระยังคงแข็งแรง (มีการศึกษาคันถธุระที่ถูกต้อง)

ปฏิบัติศาสนา เปรียบเหมือน**น้ำในสระ** ย่อมมีน้ำอยู่ในสระนั้น (มีการปฏิบัติวิปัสสนาธุระที่เหมาะสม)

ปฏิเวธศาสนา เปรียบเหมือน**ดอกบัว** ย่อมเกิดในสระนั้นอย่างแน่นอน (มีการได้รับผลดีจากคันถธุระและวิปัสสนาธุระที่ถูกต้องและเหมาะสม)"

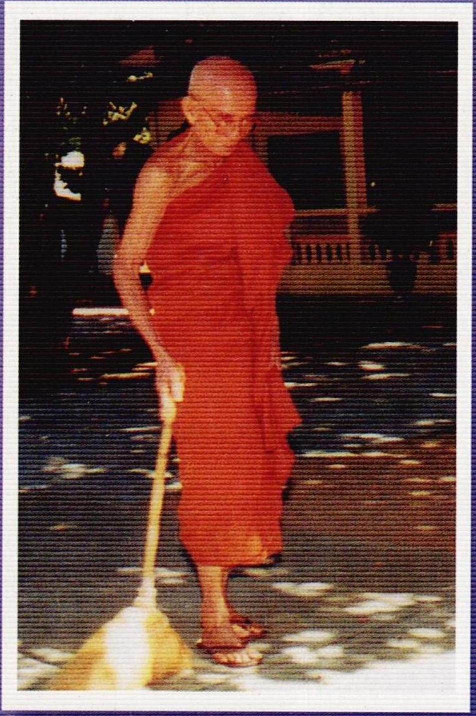
"จิรํ ติฏฺฐตุ สทฺธมฺโม" ขอพระสัทธรรม จงดำรงมั่นตลอดกาลนาน

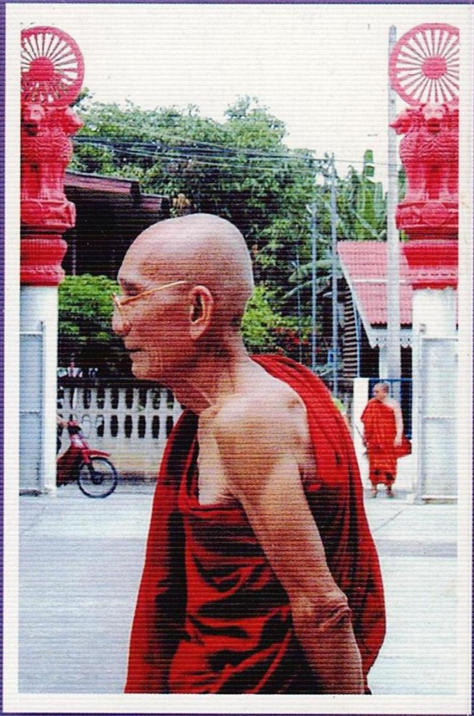

สานุศิษย์ทั่วจตุรทิศ

พระอาจารย์สุมัคละ ผู้ทรงพระไตรปิฎก รูปที่ ๔ จากประเทศพม่า พร้อมคณะ

ปญฺจานิสํสา สมฺมชฺชนิยา, สกจิตฺตํ ปสีทติ, ปรจิตฺตํ ปสีทติ, เทวตา อตฺตมนา โหนฺติ, ปาสาทิกสํวตฺตนิกกมฺมํ อุปจินติ, กายสฺส เภทา ปรํ มรณา สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ. (วิ.8/277)

การกวาดมีอานิสงส์5 คือ จิตของตนผ่องใส 1 จิตของผู้อื่นก็ผ่องใส 1 เทวดาดีใจ 1 สั่งสมกรรมที่เป็นไปเพื่อให้เกิดความผ่องใส 1 เบื้องหน้าแต่ตาย เพราะกายแตก ย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ 1

ตัว-ตาย-ชื่อ-ยัง พระภัททันตธัมมานันทะ มหาเถระ อัครมหาบัณฑิต